

Muzeum Częstochowskie 2012

Wycinanki niezaplanowane...

V Konkurs Sztuki Ludowej

Unplanned Cut-outs...

5th Folk Art Contest

Dyrektor Muzeum Częstochowskiego

Janusz Jadczyk

**Komitet Organizacyjny
V Konkursu Sztuki Ludowej**

Andżelika Bilka

Agnieszka Ciuk

Anna Grad

Katarzyna Jezierska

Elżbieta Miszczyńska

Joanna Półka

Redakcja naukowa katalogu

Elżbieta Miszczyńska

Teksty katalogu

Andżelika Bilka

Agnieszka Ciuk

Katarzyna Jezierska

Magdalena Matysik

Elżbieta Miszczyńska

Joanna Półka

Tłumaczenia na język angielski

Slavis

Jerzy i Michał Wiewiór

ul. Jeleniowska 177

25-550 Kielce

Scenariusz i koncepcja wystawy

Andżelika Bilka

Agnieszka Ciuk

Elżbieta Miszczyńska

Bożena Mszyca

Joanna Półka

Komisarz wystawy

Elżbieta Miszczyńska

Redakcja techniczna i korekta katalogu

Katarzyna Jezierska

Fotografie

Przemysław Januszko

**Projekt okładki
i opracowanie graficzne katalogu**

Bogusław Nikonowicz

PPHU Drukpol sp.j.

ul. Kochanowskiego 27

42-600 Tarnowskie Góry

Wydawca

Muzeum Częstochowskie

www.muzeumczestochowa.pl

© Copyright by Muzeum Częstochowskie
Częstochowa 2012

ISBN 978-83-601281-8-3

Druk

PPHU Drukpol sp.j.

ul. Kochanowskiego 27

42-600 Tarnowskie Góry

Na przedzie okładki *różga* Aleksandra Dutkiewicza
i wycinanka „Stwórz, o Boże, we mnie
serce czyste...” Ayali Ophir

Wycinanka

Z radia muzyka płynie
radośnie serce bije,
leży papier na stole
czuję że ja żyję.

Biorę papier odruchowo
składam go raz i drugi,
nożyczki leżą obok
i nagle coś wychodzi.

I tak często powstają
wycinanki niezaplanowane,
są takie piękne
i jak dziecko kochane.

/Maria Gleń, l. 79/

Paper cut-outs

Music can be heard from the radio
the heart beats joyously
paper lies on the table
I feel I am alive.

I take the paper automatically
I fold it once and again
the scissors are right by
and now all of a sudden something comes out.

This is often the way unplanned
cut-outs are made,
they are so beautiful
and loved like children.

/Maria Gleń, 79/

*„Z folklorem zrobiono wszystko, co się zrobić dało
i to, co było zupełnie niemożliwe,
wykorzystywano go we wszystkich możliwych
sytuacjach i do celów rozmaitych.
Problem można byłoby sprowadzić do zasadnicze-
go pytania o to, co i dlaczego uczyniono z folklorem
i kulturą ludową we współczesności”.*

/prof. Piotr Kowalski/

Tekst opublikowany przez prof. Piotra Kowalskiego w „Kontekstach. Polskiej Sztuce Ludowej” (nr 1, 1992) skłania do refleksji. Ukazuje polski folklorizm i jego dwuaspektowość – ofertę komercyjną (w polskiej sytuacji – decyzje polityki kulturalnej), oraz społeczną prawdę (rynkowe zapotrzebowania konsumentów) jako niezwykle ważne czynniki naszej kultury.

Jedno jest pewne – kultura ludowa jest wciąż żywa, mimo upływu czasu i postępów cywilizacji sięgamy do wzorców, do naszej bogatej tradycji i do korzeni. Być może stąd tak popularny etnodizajn, który był, jest i będzie – mimo wszystko – modnym trendem.

Muzeum Częstochowskie po raz piąty zorganizowało Konkurs Sztuki Ludowej – tym razem do udziału zaprosiliśmy nie tylko cenionych artystów, tworzących wycinanki ludowe polskie, ale i żydowskie. Tak jak oczekiwaliśmy, konkurencja była duża i Jury miało nie lada problem, wybierając prace najlepsze, najpiękniejsze, najciekawsze. Takie, które warto zobaczyć, a może zapamiętać – *kodry, leluje, gwiazdy, mazury...* łowickie, kurpiowskie, sannickie, opoczyńskie... Wycinanki na pewno niezwykle wartościowe. Przypominać mogą o folkloryzmie i jego

*“Folklore has been subject to all approaches,
even such that were considered impossible,
it has been used in all possible situations
and for all kinds of purposes.
The problem could be reduced to a fundamental
question: what has been done to folklore and folk
art in the contemporary times, and why?”.*

/Prof. Piotr Kowalski/

The text was published by Prof. Piotr Kowalski in “Konteksty. Polska Sztuka Ludowa” (Contexts. Polish Folk Art) (No. 1, 1992) and it makes us reflect. It presents Polish folklore and its dual aspects – the commercial offer (in Poland – decisions of cultural policy) and social truth (consumer demand) as most important factors of our culture.

One thing is certain – folk culture remains live, despite the elapsed time and civilisation progress we revert to our models, to our rich tradition and to our roots. Perhaps that is a reason for such popular ethno design, which despite all obstacles has been, and will be a fashionable trend.

The Częstochowa Museum for the fifth time organised the Folk Art Contest – this time we invited renowned artistes creating folk paper cut-outs, Polish and Jewish. Like we expected, the competition was keen and the Jury had real problems to select the best, most beautiful and most interesting works. Such that are worth seeing and even remembering – *“kodras”, “lelujas”, stars, masurian...* from Łowicz, Kurpie, Sanniki, Opoczno... No doubt, those paper cut-outs are very valuable. They remind of folklore

roli w polskiej kulturze, o tym, jak istotne jest czerpanie z narodowej przeszłości, z ludowości – ale mogą też, co bardzo ważne w XXI wieku – stanowić inspirację.

Mamy nadzieję, że wystawa pokonkursowa *Wycinanki niezaplansowane* spodoba się Państwu. Być może, patrząc na piękne wytwory ludzkich rąk – na wycinanki – ktoś z Państwa sięgnie po kolorowy papier i nożyce, ktoś inny wykorzysta nowo poznane formy dekorując dom, a ktoś jeszcze zaczyta się w tekstach popularnonaukowych z zakresu etnografii, poszerzając swą wiedzę o kulturze ludowej.

Janusz Jadczyk
Dyrektor Muzeum Częstochowskiego

and its role in Polish culture, of the importance of resorting to nation's history, from folk art – but they can also act as inspiration which is so important in 21st century.

We hope that the post-contest exhibition, *Unplanned Paper Cuts*, will be of interest to you. Perhaps looking at those beautiful products of human hands – the paper cut-outs – some of you will reach for colour paper and scissors, some other use the newly discovered forms to decorate their home and some others will read popular science texts on ethnography extending their knowledge on folk art.

Janusz Jadczyk
Director of the Częstochowa Museum

Wycinanki kieleckie

Źródła podają lata 70. XIX wieku jako pewną datę istnienia wycinankarstwa w Kielce¹. Zanikać, w swojej tradycyjnej postaci, zaczęło wraz z wybuchem I wojny światowej. Najstarsze wycinanki kieleckie wykonane są z kolorowego papieru glansowanego, mają układ centralny, wieloosiowy, przeważają w nich motywy abstrakcyjne. Przed I wojną światową wycinano głównie nieduże, koliste formy. Wycinanki późniejsze, z okresu międzywojennego, są większe, cięte z całego arkusza papieru i częściej mają kształt kwadratu. Na wykształcenie się nowej, kwadratowej formy mogły mieć wpływ zajęcia plastyczne w szkołach. Ażurowe, najczęściej jednobarwne, grubo cięte kółka zwane są w regionie *cyrkami* lub *gwiazdami*. *Cyrki* przybierają też kwadratowy kształt. Dwie ażurowe szarfy, sklejone ze sobą u góry małą, kolistą *cyrką* nazywano *pannami młodymi*.

Rzadko pojawiały się motywy roślinne, które przybierały kształt *różgi*, czyli grubo ciętego drzewka w donicy, albo zwierzęce – zazwyczaj kurki i koguty. Trochę częstsze, ale także mało powszechne, były motywy antropomorficzne, w postaci *lalek*, ciętych z paska papieru, z których wyróżnić można postacie kobiece, męskie oraz dziecięce.

¹ J. Czajkowski, *Wycinanki kielecko-radomskie*, „Polska Sztuka Ludowa”, nr 4–5, R. X 1956.

Paper cut-outs from Kielce

The sources refer to the 1870s as the verified time when paper cutting began in the Kielce region¹. In its traditional form, it started to vanish at the time of World War I. The oldest paper cut-outs from Kielce were made of colour glossy paper; they are centrally located, with many axes, usually with abstract motifs. Before World War I there were usually small circular forms. Those made in the period between the two world wars were larger, cut out from a sheet of paper and most often square in form. The new square form may have been developed as a result of art classes at school. The open-work usually single-colour, coarse cut circles are called *circuses* or *stars* in the region. *Circuses* may also be square in shape. Two open-work scarves, glued together at the top with a small circle, used to be called *brides*.

Vegetation motifs were not that frequent – usually they were in the form of *rods* or a coarse cut tree in a pot, or animal motifs – usually hens and roosters. More frequent, although not very popular, were anthropomorphic motifs like *dolls* cut out from a strip of paper with female, male and child figures.

¹ J. Czajkowski, *Wycinanki kielecko-radomskie (Paper cut-outs from Kielce and Radom)*, „Polska Sztuka Ludowa” (“Polish Folk Art”), No. 4–5, vol. X 1956.

Wycinanki kurpiowskie

Najbardziej charakterystyczną i rozwiniętą formą sztuki ludowej Kurpi są wycinanki. Nie są one jednolite w całym regionie – ich wyraźne zróżnicowanie wynika z podziału obszaru na Puszcę Białą i Puszcę Zieloną. W II połowie XIX wieku zaczęto wykonywać barwne wycinanki z kolorowego glansowanego papieru w określonych formach – *koła*, *zielka* i *leluje*.

Pierwsze wzmianki na temat wycinanek z Kurpi pochodzą z 1881 roku. Wiktor Czajewski wspomina o firankach wycinanych z papieru¹. W „Wisła” z lipca 1886 roku zamieszczono notatkę o Kurpiankach wycinających z kolorowych papierów „najrozmaitszych figur koni, smoków, kwiatów, dziwacznych jakichś zwierząt, które później przyklejają na ścianach w chałupie obok obrazków ku ozdobie izby mieszkalnej”². Zwyczaj dekorowania izby wycinankami zanikł w I połowie XX wieku. Zmieniła się funkcja i forma wycinanki kurpiowskiej, szczególnie w Puszczy Zielonej, gdzie zaczęto wykonywać wycinanki dla celów komercyjnych. W Puszczy Białej po II wojnie światowej zaprzestano wykonywania wycinanek. Obecnie twórczyni z Puszczy Zielonej kontynuują swoją tradycję, a także nawiązują do wycinanek z Puszczy Białej.

¹ M. Samsel, *Wycinanka kurpiowska*, Ostrołęka 2002, s. 5.

² A. Zakrzewski, *Z Puszczy Zielonej. Materiały do etnografii polskiej*, „Wisła”, t. 1, 1888, s. 596.

Paper cut-outs from Kurpie

Paper cut-outs are the most characteristic and developed form of folk art in Kurpie. They are not uniform throughout the region – the distinct differentiation is due to the split of the area into the White Forest and Green Forest. In the second half of 19th century there were colourful cut-outs made of glossy paper in specific forms – *circles*, *herbs* and “*lelujas*”.

Paper cut-outs from Kurpie are first mentioned in 1881. Wiktor Czajewski mentions curtains cut out from paper¹. In “Wisła” (“Vistula”) of July 1886 a note was published about women from Kurpie, who cut out of colour paper were cutting out “all kinds of figures of horses, dragons, flowers, strange animals that they later on were hanging on walls in their homes along with other pictures, to decorate the interiors”². The habit of decorating rooms with paper cut-outs disappeared in the first half of 20th century. The function and forms of cut-outs from Kurpie were changed, in particular in the Green Forest, where paper cut-outs were made for commercial purposes. In the White Forest, after World War II no more paper cut-outs were made. Now the women artists from

¹ M. Samsel, *Wycinanka kurpiowska (Paper cut-outs from Kurpie)*, Ostrołęka 2002, p. 5.

² A. Zakrzewski, *Z Puszczy Zielonej. Materiały do etnografii polskiej (From the Green Forest. Materials for Polish ethnography)*, “Wisła” (“Vistula”), vol. 1, 1888, p. 596.

Styl wycinanki kurpiowskiej z Puszczy Zielonej można określić jako graficzny, gdyż dominuje tu linia nad barwą. Efekt graficzny podkreślony został dzięki zastosowaniu intensywnych ciemnych barw papieru glansowanego³. Cechą charakterystyczną wycinanki kurpiowskiej jest harmonia formy, barwy i ornamentu.

Najbardziej znaną formą wycinanki kurpiowskiej z Puszczy Zielonej jest *leluja*, czyli drzewo życia. Jest to kompozycja symetryczna, pionowa, dwuczłonowa, podzielona na dwie części – górną i dolną. Dolna jest mniejsza i stanowi podstawę. Górna to korona rozbudowana dekoracyjnie, zamknięta lub otwarta, wpisana w owal lub prostokąt. Wymiar tradycyjnej *lelui*, wynikający z rozmiaru papieru glansowanego, to 25 × 11 cm. *Leluje* „w wazonie” uznano za najstarszy typ wycinanki z tego regionu. Tworzyły ją trzy oddzielne części wychodzące z wazonu, gałązki były dodatkowo ozdabiane naklejanymi kawałkami papieru. W I połowie XX wieku obok tradycyjnej *lelui* zaczęto wykonywać nowe formy, rozbudowane, przypominające monstrancję, nazwane *hostyją*. W podstawie i koronie pojawiły się motywy sakralne, elementem akcentującym oś symetrii był krzyż⁴.

Inną formą wycinanki kurpiowskiej są *gwiazdy*, zwane też *kótkami*. Te z Puszczy Zielonej są jednobarwne, zaś z Puszczy Białej – dwubarwne (naklejone na tło w innym kolorze). Motywem *gwiazd*, wieszanych na belkach pułapowych, były drobne wzory geometryczne. Później wieszano *gwiazdy* również na ścianach izby. Wtedy to właśnie zmieniły się ich wielkość oraz kształt. Zaczęto wycinać koła o 16 lub 32 promieniach z drobnymi ażurowymi ornamentami, rozbudowanymi symetrycznie od środka i rozłożonymi równomiernie na całej powierzchni między rozchodzącymi się ramionami.

Na przełomie lat 40. i 50. XX wieku Stanisława Bakuła zaczęła tworzyć wycinanki o kompozycji trójpoziomowej, symetrycznej, przedstawiającej stylizo-

the Green Forest continue their tradition and they also refer to the cut-outs from the White Forest.

The style of Kurpie cut-outs from the Green Forest can be described as graphical since lines dominate colours. The graphical effect was stressed with the use of intensive dark colours of glossy paper³. The paper cut-outs from Kurpie are characterised by harmony of form, colour and ornament.

The most popular form of Kurpie cut-outs from the Green Forest is “*leluja*” or the tree of life. This is a symmetric vertical composition, made of two parts – upper and lower part. The lower part is smaller and constitutes the base. The upper part is a crown with rich ornaments, closed or open, entered into an oval shape or rectangle. The dimension of a traditional “*leluja*”, resulting from the size of glossy paper sheets, is 25 × 11 cm. “*Lelujes*” ‘in a vase’ were found to be the oldest type of paper cut-outs in the region. They were made in three separate parts coming out of a vase; the branches were additionally ornamented with pieces of paper fixed with glue. In the first half of 20th century, apart from the traditional “*lelujes*” new forms appeared, resembling monstrances, called *hosts*. At the base and in the crown there are sacral elements while the cross was the element stressing the symmetry axis⁴.

Another form of paper cut-outs from Kurpie are *stars*, also called *circles*. Those from the Green Forest are uni-colour while those from the White Forest are two-colour (stuck on a background of a different colour). Small geometric ornaments were the motives of *stars*, hung on ceiling beams. Afterwards, the *stars* were also hung on walls in rooms. It was then that they changed the size and shape. Circles appeared with 16 or 32 radii with small open-work ornaments, developing symmetrically from the centre and distributed evenly on the entire surface among the spreading branches.

In the 1940s and 1950s Stanisława Bakuła started to make cut-outs with a three-level symmetric com-

³ A. Błachowski, *Polska wycinanka ludowa*, Toruń 1986, s. 39.

⁴ M. Samsel, dz. cyt., s. 9.

³ A. Błachowski, *Polska wycinanka ludowa (Polish folk paper cut-outs)*, Toruń 1986, p. 39.

⁴ M. Samsel, op. cit., p. 9.

wany las ze zwierzętami. Forma ta, nazwana *lasem*, przyjęła się u innych twórczyń i stała się już klasyczną formą wycinanki kurpiowskiej.

Oprócz jednobarwnej symetrycznej formy wycinanek z Puszczy Zielonej, wykształciły się również wielobarwne wyklejanki przedstawiające: sceny rodzajowe, *konie z jeźdźcami* i *ptaki*. *Koguty*, *pawie* i *dudki* są symetrycznie zwrócone ku sobie. Wycinanki *ptaki* umieszczane były nad drzwiami wejściowymi do głównej izby.

W Puszczy Białej najpopularniejszą formą wycinanki były *wstęgi*, tworzyły je koto oraz dwa albo trzy paski kolorowego papieru rozwidlające się ku dołowi. Wstęgi mają po trzy lub cztery pola, na których naklejane są barwne rozety, podzielone ażurowym paskiem. Do wielobarwnych wycinanek zaliczamy również *zielka* nawiązujące do formy kwiatków w doniczce. W Puszczy Białej występują także *zielka* jednobarwne nawiązujące do *lelui* z Puszczy Zielonej. Centralną część wycinanki, na której zbudowana jest oś symetrii, tworzy ażurowy trzon, od którego odchodzą po trzy, a nawet niekiedy po cztery pary stylizowanych liści. *Gwiazdy* z Puszczy Białej mają bardziej abstrakcyjne i geometryczne motywy rozchodzące się promieniście od środka. Bywają zazwyczaj dwubarwne, najczęściej nakleja się je na papier o kontrastowej barwie. W Puszczy Białej przeważają wycinanki wielobarwne, w przeciwieństwie do Puszczy Zielonej⁵.

⁵ Tamże.

position presenting a stylised forest with animals. The form called a *forest*, was followed by other artists and became a classical cut-out form from Kurpie.

Apart from the uni-colour symmetric form of cut-outs from the Green Forest, also multi-colour collage forms with pieces of paper glued upon a background were developed with the following content: genre scenes, *horses with riders* and *birds*. *Roosters*, *peacocks* and *hoopoes* symmetrically face each other. Cut-out *birds* were placed above the entry door to the main room.

In the White Forest, the most popular form of paper cut-outs were *ribbons* made up of a circle and two or three strips of colour paper splitting towards to bottom. The ribbons have three or four fields each onto which colourful rosettes are affixed, split with an open-work strip. Among the multi-colour cut-outs there are also *herbs* referring in form to flowers in flower pots. In the White Forest there are also uni-colour *herbs* referring to the "*lelujjas*" in the Green Forest. The central part of the cut-out upon which the symmetry axis rests creates an open-work core from which three or event four pairs of stylised leaves grow out. The *stars* from the White Forest have very attractive and geometric motives that radiate from the centre. They usually are two-colour and most often they are fixed on paper sheets with a contrasting colour. In the White Forest there are usually multi-colour paper cut-outs, contrary to the Green Forest⁵.

⁵ Ibidem.

Wycinanki lubelskie

Wycinanki we wsiach w okolicach Lublina pojawiły się trochę później niż w centralnej Polsce, bo pod koniec XIX wieku. Nakleżano je bezpośrednio na ściany wokół obrazów, nad łózkami, nad drzwiami, na belki stropowe i nawet na suficie. Zdobiono nimi również gwiazdy kołędnicze.

Były wykonane z kolorowego glansowanego lub barwionego we własnym zakresie papieru.

Tradycyjne wycinanki lubelskie były przeważnie jednobarwne, w kolorach czarnym, czerwonym, fioletowym, brązowym, nakleżano je niekiedy na kontrastowe tło. Najdawniejsze były małe ażurowe, zazwyczaj okrągłe, niewielkich rozmiarów, o średnicy od kilku do kilkunastu centymetrów. Charakterystyczną cechą wycinanek lubelskich jest geometryczny ornament, którego kompozycja opiera się na kilku osiach symetrii przecinających się w środku.

Z czasem obok wycinanek kolistych popularne stały się wycinanki wieloboczne, pasowe oraz krzyżowe powstałe z przekształcenia form kwadratowych.

Według Aleksandra Błachowskiego, dawne wycinanki lubelskie należą do przeszłości, a współcześnie wykonywane odbiegają nieco od tradycyjnych¹. Na ukształtowanie się nowych form wpłynęła działal-

¹ A. Błachowski, *Polska wycinanka ludowa*, Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Toruń 1986, s. 131.

Paper cut-outs from Lublin

Paper cut-outs from villages around Lublin appeared slightly later than in central Poland – at the end of 19th century. They used to be stuck directly on walls around pictures, over beds, over doors, on ceiling beams and even on the ceiling. They were also stuck on stars associated with carol singing.

They were made of colour glossy or home-dyed paper.

The traditional paper cut-outs from Lublin were usually single-coloured – black, red, violet, brown, sometimes stuck on a contrasting background. The oldest ones were not open-work, usually round, small, with a diameter from a few to about a dozen centimetres. The Lublin cut-outs were characterised with geometric ornaments with the composition based on a few symmetry axes crossed in the centre.

With time, apart from circular cut-outs, multi-sided, strip and cross-type cut-outs became popular which was a result of transformation of square forms.

According to Aleksander Błachowski, old Lublin cut-outs are now part of the past and the contemporary ones are somewhat different than traditional ones¹. The new forms were influenced by works by

¹ A. Błachowski, *Polska wycinanka ludowa (Polish folk paper cut-outs)*, Ethnographic Museum in Toruń, Toruń 1986, p. 131.

ność Ignacego Dobrzyńskiego tworzącego w latach 1902–1960. Jego wycinanki wyrosły z rodzimej tradycji przybrały nowe efektowne formy. Wycinał duże koła mocno ażurowe, gdzie dominował ornament roślinny, zwierzęcy, postacie ludzi, a nawet wyobrażenia tematyczne. Współcześni twórcy kontynuują wycinanki zapoczątkowane przez Dobrzyńskiego.

Ignacy Dobrzyński who worked in 1902–1960. His cut-outs were based on local traditions and acquired new effective forms. He was cutting out open-work circles with vegetation, animal motifs, human figures and even thematic ideas predominated. The contemporary artists continued paper cut-outs started by Dobrzyński.

Wycinanki łowickie

Wycinanki z papieru kolorowego pojawiły się w łowickich chałupach w II połowie XIX wieku. Początkowo pojedyncze wielobarwne ozdoby wycięte z kolorowego glansowanego papieru naklejano bezpośrednio na ściany, ramy obrazów, kafle piecowe. Były to postacie ludzkie w strojach ludowych, ptaki, koniki, drzewka. Z czasem pojedyncze formy zaczęto naklejać na kawałki białego papieru.

Pod koniec XIX stulecia w łowickim ukształtowały się trzy podstawowe formy wycinanek różniące się kształtem i nazwą, a sztuka ich tworzenia trwa nieprzerwanie do czasów obecnych. Moda na wieszanie wycinanek w okolicach Łowicza zaczęła zanikać po II wojnie światowej. Wspólną cechą dla wszystkich rodzajów łowickich wycinanek jest wielobarwność. Poszczególne elementy składające się na całą kompozycję wykonane są z kilku kawałków papieru naklejanych na siebie od największego do najmniejszego.

Każdy rodzaj łowickich wycinanek dekorował określone miejsce w izbie.

Kodry – prostokątne długie pasy zawieszano na belkach pod stropem, na ścianach między oknami i nad drzwiami do komory. Na umieszczonych pod stropem przeważały dekoracje o motywach roślinnych, czasem uzupełniały je elementy zoomorficzne – najczęściej ptaki. Kompozycje te posiadały zwykle jedną lub trzy osie symetrii, przy czym środkowa część była najwięk-

Paper cut-outs from Łowicz

Colour paper cut-outs were first made in the huts of Łowicz in the second half of 19th century. Originally, single multi-colour ornaments cut out from colour glossy paper were stuck directly on walls, picture frames, and tiled stoves. Those were human figures in folk costumers, birds, horses, trees. Later on, single forms were stuck on pieces of white paper.

At the end of 19th century, in the Łowicz region there were three basic forms of cut-outs differentiated in form and name and the art of paper cut-outs has been continued until today. The habit of hanging cut-outs at homes around Łowicz started to disappear after World War II. The common feature of all kinds of cut-outs from Łowicz is their multi colour character. The components making up the composition are made of several pieces of paper stuck on one another from the largest one to the smallest one.

Each type of Łowicz cut-outs decorated a specific place in a hut.

"Kodras" – rectangular long strips were hung on beams under the ceiling, on walls between windows and over doors to the store room. Those hung under the ceiling were mostly decorations with vegetation motives, sometimes with zoomorphic elements – most often birds. The compositions usually had one

sza. Długość tych wycinanek wynosiła ok. 80–90 cm, a szerokość zależała od grubości belki, na którą była przeznaczona, i miała ok. 18–20 cm. Zwykle dłuższe i znacznie szersze były *kodry* dekorujące ścianę między oknami nad ławą. Znajdowały się na nich sceny rodzajowe, najczęściej wesela, święta, zabawy. Rzadziej pojawiały się przedstawiające codzienne życie wiejskie, prace polowe itp. Czasami na *kodrach* umieszczane były historyjki składające się z kilku scen, na przykład obrazki łowickiego wesela lub ważnych wydarzeń w życiu rodziny. Sytuacje przedstawiane na tego typu wycinankach często tworzyły moralitet – postacie leniuchujące przedstawiano jako czarne sylwetki, pracujące „odziewano” w barwne pasiaste stroje.

Kolejnymi, charakterystycznymi dla Łowickiego wycinankami są *gwiozdy* – okrągłe kółka umieszczane na belkach pomiędzy *kodrami*. Stanowiły też zwieńczenie innych wycinanek – *tasiemek*. Najstarsze *gwiozdy* posiadały dekoracje w formie bukietów kwiatowych lub drzewek wychodzących z doniczki. Miały jedną pionową oś symetrii. W okresie międzywojennym pojawiła się na krótko również moda na *gwiozdy* bez osi symetrii. Brzegi białych kartonowych kółek, na które naklejano elementy z kolorowego papieru, wykańczano drobnymi ząbkami.

W początku XX wieku pojawiły się *gwiozdy ażurowe*, których rysunek był wykonany z jednego, najczęściej czarnego kawałka papieru. Dopiero na tę bardzo delikatną, misterną, przypominającą często pajęczynę powierzchnię, naklejano wielobarwne dekoracje. Można wyróżnić dwa rodzaje *gwiozd ażurowych*: tylko z wzorami geometrycznymi – w formie rozety z wieloma osiami symetrii oraz posiadające jedną pionową oś symetrii. Ważnym elementem kompozycyjnym drugich jest para kogutów umieszczanych po bokach pionowego kwiatka. W II połowie XX wieku ten rodzaj łowickich wycinanek najbardziej się rozwinął. Poza ptakami, w kompozycjach *ażurowych gwiozd* zaczęto umieszczać inne zwierzęta, na przykład konie oraz inne ptaki, takie jak pawie, indyki, a nawet postacie ludzkie w regionalnych strojach. W tym samym czasie wiele twórczyni zaczęło wycinać *gwiozdy ażurowe* nie tylko w kształcie koła, ale również w formie kwadratu,

or three symmetry axes with the central part being the largest. The length of the cut-outs was about 80–90 cm and the width depended on the beam thickness where it was placed and it was usually about 18–20 cm. Usually the “*kodras*” decorating the wall between windows over the bench were longer and much wider. They presented genre scenes, most often wedding parties, festivities, receptions. Less frequent were scenes from daily rural life, field work, etc. Sometimes the “*kodras*” contained stories of several scenes, like pictures from a wedding party in Łowicz or important events from family life. The situations presented on those cut-outs often made up a morality play – lazy figures were presented in black while working people were “dressed” in colourful striped costumes.

Other cut-outs characteristic for Łowicz are *stars* – circles placed on beams between “*kodras*”. They also constituted the finial of other cut-outs – *ribbons*. The oldest *stars* were decorated with flower bunches or trees coming out of pots. They had one vertical symmetry axis. Between the two world wars, there was a short fashion to make *stars* without symmetry axis. The edges of white circles of card paper on which elements of colour paper were glued were finished with small teeth.

At the beginning of 20th century there were *open-work stars* with the drawing made of one usually black piece of paper. On that delicate elaborate surface like a spider’s web, multi-colour decorations were fixed. There are two types of *open-work stars*: only with geometrical motifs – rosettes with many symmetry axes and with one vertical symmetry axis. The latter contained an important elements being a couple of roosters on the sides of a vertical flower. That type of Łowicz cut-outs became most popular in the second half of 20th century. Apart from birds, the *open-work star* compositions began to contain other animals, like horses and other birds such as peacocks, turkeys as well as people in regional costumes. At that time many artists began to cut out *open-work stars* not only as circles but also as squares, ovals and hearts. Also the size of the cut-

owalu czy serca. Znacznie zwiększyła się również wielkość tych wycinanek. Najstarsze zachowane w zbiorach Muzeum w Łowiczu mają średnicę od kilkunastu do ok. 30–35 cm. Obecnie wykonywane często przekraczają 50 cm. *Gwiozdy ażurowe* wycinano tylko na sprzedaż, nie dekorowano nimi izb wiejskich.

Wspomniane wcześniej *tasiemki* to dwa pionowe paski papieru o identycznej lub będącej lustrzanym odbiciem dekoracji. Wieszano je na ścianach pomiędzy obrazami. Paski z błyszczącego kolorowego papieru lub białego kartonu są u góry złączone i lekko rozsunięte u dołu. Ich dolne brzegi są ozdobione ażurem z kolorowego papieru. Zwieńczenie *tasiemek* stanowi zazwyczaj tradycyjna *gwiozda*. Niektóre wycinankarki, dawniej jak i współcześnie, wprowadzały własne indywidualne zwieńczenia tasiemek, np. w formie *gwiozd ażurowych*, wypukłych rozet, wielopłatkowych zgeometryzowanych kwiatów, czy dekoracji zbliżonych do prostokąta.

Jak wspomniano, dekorowanie izb wiejskich wycinankami zaczęło w Łowickim, jak i w innych częściach Polski, zanikać po II wojnie światowej, choć sporadycznie wieszano je jeszcze w latach 70. Tradycja wykonywania wycinanek nie zanikła. Są tworzone głównie w celach zarobkowych, najbardziej rozwijają się te formy, które najchętniej są kupowane – *gwiozdy ażurowe*.

outs was much enlarged. The largest cut-outs held at the Museum in Łowicz have the diameter from about a dozen to about 30-35 cm. Those that are made now often exceed 50 cm. *Open-work stars* were cut out only for sale and they were not used to decorate village huts.

The *ribbons* mentioned earlier are two vertical strips of paper with identical or mirror-like decoration. They were hung on walls between pictures. Strips of glossy colour paper or white card paper are stuck together at the top and slightly separated at the bottom. Their lower edges are ornamented with mesh of colour paper. The *ribbons* are usually crowned with a traditional *star*. Some artists, earlier and now, introduced their own individual finishes to ribbons, e.g. as *open-work stars*, convex rosettes, multi-petal geometric flowers or decorations close to rectangles.

As mentioned before, decoration of rural huts with paper cut-outs started to vanish in the Łowicz region and other parts of Poland after World War II although occasionally there were also used for that purpose in the 1970s. However, the tradition of making paper cut-outs has not vanished. They are made most often for sale with the most popular and looked for being – *open-work stars*.

Wycinanki opoczyńskie

Podobnie jak w innych regionach Polski, wycinankarstwo opoczyńskie wykształciło się w II połowie XIX wieku jako element dekoracyjny izby. Dominują tu jednobarwne, ażurowe *kwadraty*. Współcześnie opoczyński *kwadrat* jest najczęściej jednobarwny, starsze wycinanki wzbogacone były doklejanymi, drobnymi, prostymi elementami kolorystycznymi. Dominuje w nich ornamentyka ażurowa, spotyka się także motywy roślinne, zwierzęce, antropomorficzne oraz geometryczne. *Kwadraty* występują w kompozycjach ze *wstęgami* – kolorowymi taśmami oklejonymi drobnymi wycinankami – najczęściej geometrycznymi lub ażurowymi. Brzegi *wstęg* często ozdabia się zygawkowatymi paskami papieru.

Podobnie jak *kwadraty*, opoczyńskie *różgi* w starszej wersji są wielobarwne, zdobione poprzez doklejanie drobnych kolorowych elementów, wyraźnie zaznaczona jest też donica, z wyrastającym z niej drzewkiem, która w nowszych wycinankach nie jest już taka widoczna. *Różgi* nowsze są jednobarwne, wycinankarki wybierają czyste, intensywne kolory, upodobały też sobie czerń, która w połączeniu z precyzyjnym cięciem daje graficzny wręcz efekt.

Wycinanka kolistą nie jest w regionie bardzo popularna, spotyka się jednak *gwiazdy* opoczyńskie, zbudowane z małych kótek, z których jedno stanowi środek, a reszta zakomponowana jest dookoła

Paper cut-outs from Opoczno

Similarly to other Polish regions, paper cutting-out in Opoczno was developed in the second half of 19th century as decorations to rooms. The dominant motif is uncoloured open-work *squares*. The contemporary *squares* from Opoczno are most often uncoloured; older cut-outs are enriched with stuck small simple colour elements. The predominant elements are open-work ornaments; there are also vegetation, animal, anthropometric and geometric motifs. *Squares* occur in compositions with *ribbons* – colourful tapes covered with small cut-outs – most often geometric or open-work. The edges of the *ribbons* are often decorated with zigzag paper strips.

Similarly to squares, *rods* from Opoczno in older versions are multi-colour, ornamented with sticking small colourful elements; there is a clear presentation of a flower pot with tree coming out of it that is no longer so visible in more recent cut-outs. Newer *rods* are uncoloured – the artists select pure intensive colours; they are fond of black which gives a graphic effect when combined with clear cuts.

Circular cut-outs are not very popular in the region; however, there are *stars* from Opoczno, built of small circles with one in the centre while the other are laid out around it. "*Zielas*" used to be a traditional regional form of decorating walls

niego. Tradycyjną dla regionu formą zdobienia ścian były *ziela* – wycinanki jednobarwne, najczęściej zielone w kształcie liścia, często dekorowane bibułowymi ozdobami, oraz trójwymiarowe *serca*, wypukłe ozdoby z papieru z drobnymi wycinankami, obecnie rzadko spotykane. W Opoczyńskim wycina się też pasowe sylwety ludzkie lub zwierzęce, podobne do rawskich i wolborskich, dominują lalki, koguty, jelenie i ptaki.

– most often green, leaf shaped, often decorated with ornaments made of tissue paper, and three-dimensional *hearts*, convex paper ornaments with small cut-outs, now hard to find. In the Opoczno region there are paper cut-outs presenting human or animal figures, similar to those from Rawa and Wolbórz, with dolls, roosters, deer and birds predominating.

Wycinanki rawskie

Wycinankarstwo w Rawskim, podobnie jak w innych regionach Polski, przeżywało swój rozkwit na przełomie XIX i XX wieku, zanikać w swojej tradycyjnej postaci zaczęło w okresie międzywojennym. Po wojnie odżyło, ale już nie jako sposób zdobienia izb, tylko w celach komercyjnych.

Charakterystyczne dla regionu są *różgi* wielobarwne i jednobarwne, symetryczne, pionowe, nawiązujące do motywu kwiatów doniczkowych. Starsze z nich są wielobarwne, ozdabiane drobnymi, kolorowymi elementami geometrycznymi: kwadracikami, kółkami, wyraźnie też rozgałęziają się symetrycznie ku górze, imitując wyrastającą z donicy roślinę. Nowsze *różgi* są jednobarwne, w żywych kolorach lub często w czerni, precyzyjniej wykonane, bardziej ażurowe, a ich wierzchołek często zdobi para kogutów lub bocianów, gołębi. Zdarza się, że wierzchołek *różgi* wieńczy postać lub para postaci. Postacie i zwierzęta pojawiają się też często po obu bokach *różgi*.

Popularne w regionie rawskim są też wycinanki koliste zwane tutaj *klapkami*. Znane są różne lokalne odmiany *klapek*, tradycyjną formą są *kółka syte*, naszyte na tekturowy krążek kolorowe ząbki z poskładanych pasków błyszczącego papieru. Inną formą okrągłych wycinanek są wyklejane, kolorowe kółeczka, tzw. *powie piórka*, oraz *glennickie kółka* przypominające wieloramienne gwiazdy. Wycinanki kwadratowe nie

Paper cut-outs from Rawa

Paper cutting out in the Rawa region, similarly to other regions in Poland, had its boom at the end of 19th and the beginning of 20th centuries and began to disappear in its traditional form in the period between the two world wars. The art revived after World War II but no longer as a way to decorate rooms but for commercial reasons.

Rods are characteristic for the region – multi-coloured and uni-coloured, symmetric, vertical, referring to pot flowers. Older ones are multi-coloured, decorated with small geometric elements: squares, circles, they visibly branch out symmetrically upwards imitating a plant growing out of a pot. Newer *rods* are uni-coloured, in vivid colours or often black, made precisely, more open-work and the top is often decorated with a couple of roosters or storks, pigeons. Occasionally, the top of the rod is crowned with one or two human figures. Human figures and animals also often are placed on both sides of *rods*.

In the region of Rawa also circular cut-outs are popular that are called "*klapki*". There are also local varieties of "*klapki*"; sewn circles are a *traditional form*, colourful teeth sewn onto a card paper circle, made of strips of glossy paper put together. Another form of circular cut-outs are glued, colourful circles called *peacock feathers* and "*glennicki*" circles resembling multi-branch stars. Square-shaped cut-outs

stały się w regionie tak popularne jak *kółka*. Starsze z nich są wielobarwne, powstałe przez naklejanie na siebie kolorowych elementów lub mniejszych wycinanek. Nowsze kwadraty są jednobarwne, charakteryzuje je abstrakcyjny motyw i precyzyjniejszy ażur. Zarówno *kółka*, jak i *kwadraty* występowały oddzielnie, jak też w kompozycjach z *kulosami*, czyli podwójnymi lub potrójnymi wstęgami w różnych kolorach. *Kulosy* są rawską wersją spotykanych również w innych regionach podłużnych pasów, zdobionych poprzez wyklejanie i cięcie. *Kłapki* oraz *kwadraty* stanowiły zwieńczenie *kulosów*, łącząc je u góry, a także często w mniejszych rozmiarach ozdobić dół każdego z nich. Znana w Rawskim jest też wycinanka pasowa, w której są rytmicznie powtarzające się postaci zwierząt, najczęściej kogutów, koni i jeleni, a także sylwetki ludzkie, tzw. *kozoki*: panien, kawalerów czy chłopów.

have not become as popular as circular ones in the region. Older ones are multi-coloured made by sticking of colourful elements or smaller cut-outs one on top of another. Newer squares are uni-coloured and characterised with abstract motifs and more precise open-work. Both *circles* and *squares* used to be made separately or in compositions with "*kulos*", which are double or triple ribbons in various colours. "*Kulos*" are a Rawa version of longitudinal strips encountered also in other regions, ornamented with sticking other elements and cutting. "*Kłapki*" and *squares* were the top elements of "*kulos*", connecting them at the top; often they were smaller ornamenting the bottom of each of them. Also strip cut-outs are known in the region of Rawa where there are regularly repeated animal figures, most often roosters, horses and deer as well as human figures called "*kozoki*": maidens, young men and peasants.

Wycinanki sannickie

Wycinanki sannickie, znane już w II połowie XIX wieku, były wykonywane nożycami do strzyżenia owiec. Ich charakterystyczną cechą jest wielobarwność, naklejane na siebie elementy mają kontrastowe kolory.

Wyróżniamy cztery rodzaje wycinanek sannickich różniących się od siebie kształtem.

Klapoki przypominające kształtem łowickie *tasemki*, składają się z dwóch wstęg złączonych u góry i rozchylonych u dołu. W górnej części *klapoka* naklejony jest duży krążek zwany *głową*. Zarówno na wstęgach, jak i na krążku, wykonanych z papieru kolorowego o dwóch różnych barwach, znajdują się geometryczne, ażurowe elementy dekoracyjne w kilku kontrastowych dla tła kolorach. Kompozycje na krążkach mają jedną pionową lub kilka przecinających się w środku osi symetrii, natomiast na wstęgach występują identyczne wyklejanki, każda z jedną pionową osią symetrii. Dolne brzegi wstęg wykończone są ażurowo.

Ptaki to wycinanki w formie stylizowanych sylwetek ptaków domowych: gołębi, kogutów, kaczek, indyków oraz paw, umieszczanych bezpośrednio na ścianie. Podobnie jak poprzednie, wyklejone są mniejszymi różnokolorowymi elementami.

Jednobarwne ażurowe *zielka*, zwykle w kolorze zielonym, z jedną pionową osią symetrii, umieszczane były pomiędzy *ptakami*.

Paper cut-outs from Sanniki

Cut-outs from Sanniki, known in the second half of 19th century, were made with sheep shears. They were characterised with multi colours, the elements glued on each other have contrasting colours.

There are four types of cut-outs from Sanniki that differ in shape.

"Klapoki" resembling the *ribbons* from Łowicz, made of two ribbons connected at the top and branching out at the bottom. In the upper part of a *"klapok"* there is a large circle called *head*. Both on the ribbons and on the circle, made of coloured paper in two different colours, there are geometric open-work decorative elements in several colours contrasting with the background. The compositions on the circles have one symmetry axis or several symmetry axes crossing in the centre while on the ribbons there are identical glued elements, each with one vertical symmetry axis. The bottom edges of ribbons are finished with open-work elements.

Birds are paper cut-outs in the form of stylised domestic birds: pigeons, roosters, ducks, turkeys and peacock, placed directly on walls. Similarly to the previous ones, they are covered with smaller multi-coloured elements.

Uni-coloured open-work *"zielka"*, usually in green, with one vertical symmetry axis, were placed between *birds*.

Wesela – wielobarwne kompozycje z wielu postaci w strojach regionalnych, które tworzyły często bardzo rozbudowane orszaki ślubne. Wśród postaci, poza parą młodą, drużbami, księdzem, tańczącymi parami, można było również znaleźć członków kapeli ludowej. Dla tego typu wycinanek sannickich charakterystyczne jest, że postacie tworzące całość były naklejane pojedynczo na ścianę.

Wedding parties – multi-coloured compositions of numerous figures in regional costumes that often made up large wedding retinues. Among the figures – apart from the newly-weds, best man and bridesmaid, dancing couples, often there were members of a folk ensemble. Those types of cut-outs from Sanniki are characterised by the technique of sticking the figures making up the composition individually on the wall.

Wycinanki sieradzkie

Wycinanka sieradzka pojawiła się w II połowie XIX wieku, a w pełni wykształciła się już na przełomie wieku XIX i XX. Na przestrzeni czasu ulegała niewielkim zmianom. Jest zbudowana z prostych elementów. Jej cechą charakterystyczną jest wielobarwność, wynikająca z naklejania na siebie kolejnych, mniejszych wycinanek. Zazwyczaj duże elementy były w ciemnych kolorach, a te mniejsze – w barwach kontrastujących: pomarańczowej, żółtej, czerwonej.

Najstarsze wycinanki są geometryczne i abstrakcyjne. Tradycyjne formy to wycinanki okrągłe lub kwadratowe: jednobarwne *cacka* oraz wielobarwne *mazury*, powstające z naklejania na siebie kilku *cacek*. Wycinankowe wstęgi, występujące przy *mazurach*, nazywa się *ogonami*. Bardzo ciekawe są koliste wycinanki, przypominające wianuszki z kwiatków, tzw. *koronki*, oraz *klóty* wykonane z błyszczącego papieru – dwustronne serca zawieszane na kolorowych wstążkach.

Wycinanki inspirowane roślinami doniczkowymi nazywa się tu *wirzbami*, to zazwyczaj trzy wąskie i długie łodygi, z kolorowymi, okrągłymi kwiatami oraz ażurowymi liśćmi, wyrastające z małej doniczki. Są one dość archaiczne w swoim wyrazie, a ich forma należy do najstarszych wzorów wycinanki ludowej w Polsce. Sam wzór znany był przed wykształceniem się wycinanki i malowany bezpośrednio na ścianach. Sieradzkie *lalki* to powtarzająca się sylwetka kobieca, męska lub dziecięca, wycięta w złożonym pasie papieru, który po rozwinięciu tworzy zrytmizowany rząd postaci trzymających się za ręce.

Paper cut-outs from Sieradz

Paper cut-outs from Sieradz appeared in the second half of 19th century and had its blooming period at the end of 19th and the beginning of 20th centuries. Over time they have not changed much. They are made of simple elements. The characteristic feature is use of numerous colours resulting from sticking smaller cut-outs one on another. Large elements were usually in dark colours while smaller ones – in contrasting colours: orange, yellow, red.

The oldest cut-outs are geometric and abstract. Traditional cut-outs are circular or square: uni-colour "*cacka*" and multi-colour *masurians*, resulting from gluing several "*cackas*" one on another. Cut-out ribbons composed in *masurians* are called *tails*. There are very interesting circular cut-outs, resembling flower wreaths, so called "*koronki*" and "*klóty*" made of glossy paper – bilateral hearts hung on colourful ribbons.

The cut-outs inspired with pot flowers are called *willow trees*, are usually three narrow and long stalks, with coloured round flowers and open-work leaves, growing out of a small pot. Those are quite archaic in their expression and the form is one of the oldest folk cut-put models in Poland. The template had been known before cut-outs developed and had been painted directly on walls. The *dolls* from Sieradz constitute a repeated female, male or child silhouette, cut out in a folded paper strip that after unfolding creates a rhythmic row of figures holding hands.

Wycinanki żydowskie

Wycinanki żydowskie osadzone są w tradycji i wierze, urzekają pięknym połączeniem mistycznych symboli, hebrajskich tekstów i misternych ornamentów, przyciągają uwagę bogatą kolorystyką i niezwykłym artystem.

Sztuka wycinania w papierze znana była od stuleci wielu grupom żydowskiej diaspory. Najstarsze źródło dotyczące wycinanek żydowskich pochodzi z Hiszpanii z 1345 roku i mówi żartobliwie o tym, że gdy rabinowi piszącemu traktat zamarzał atrament w kałamarzu, wycinał litery z papieru. Wycinanki żydowskie znane są w wielu krajach Europy, m.in. w Polsce, w Hiszpanii, we Włoszech, a także w Turcji, Syrii, w północnej Afryce oraz w Stanach Zjednoczonych¹.

Tradycyjne wycinanki żydowskie spełniały funkcje religijne, towarzyszyły ważnym świątom, wieszane w domach i synagogach miały przypominać o modlitwie i wskazywały jej kierunek, przypominały o ważnych obchodach i rocznicach, miały też chronić przed złem.

W wycinankach zawarta jest bogata symbolika, znana i szeroko rozpowszechniona również w innych dziedzinach żydowskiej twórczości. Najczęściej

¹ O. Goldberg-Mulkiewicz, *Wycinanka żydowska*, [w:] *Wycinanka Chińska, Polska, Żydowska. Sztuka umierająca – sztuka żywa*, Muzeum w Łowiczu, Łowicz 2010, s. 7.

Jewish paper cut-outs

Jewish paper cut-outs are embedded in tradition and religion, they captivate with the combination of mystic symbols, Hebrew texts and elaborate ornaments, and they attract attention with rich colours and outstanding artistry.

The art of paper cutting has been known for centuries to many groups of Jewish Diaspora. The oldest source of Jewish paper cut-outs comes from Spain from 1345 and jokingly presents a story when ink got frozen, the rabbi started to cut letters out of paper. Jewish paper cutting is known in many countries of Europe, e.g. in Poland, Spain, Italy as well as in Turkey, Syria, in north Africa and in the United States¹.

Traditional Jewish paper cut-outs had religious functions, they accompanied major festivities, they were hung at homes and in synagogues to remind about prayer and the subject of prayer, they remind about important celebrations and anniversaries, they were also supposed to protect against evil.

The paper cut-outs contain various symbols, known and very popular also in other areas of Jewish art. The most often encountered symbols include:

¹ O. Goldberg-Mulkiewicz, *Wycinanka żydowska (Jewish Paper Cut-outs)*, [in:] *Wycinanka Chińska, Polska, Żydowska. Sztuka umierająca – sztuka żywa (Chinese, Polish, Jewish Paper Cuts. Dying arts – living art)*, Museum in Łowicz, Łowicz 2010, p. 7.

spotykane symbole to: menora – świecznik siedmioramienny – utożsamiany z drzewem życia, tablice z dekalogiem, gwiazda Dawida zwana też tarczą Dawida oraz korona zwana koroną Tory – symbol wierności zasadom Pisma. Te najważniejsze dla judaizmu motywy umieszczone są zazwyczaj na głównej osi symetrii wycinanek. Ważne są również postacie zwierzęce, gdzie każde ze zwierząt symbolizuje inną cechę: lwy – siłę, jelenie – szybkość, tygrysy – wytrzymałość, orły – lekkość. Inne ptaki – pawie, gołębie, koguty czy bociany – są symbolem szczęścia. W wycinankach pojawiają się często postacie mityczne: uskrzydłone gryfy, jednorożce, cherubiny, dwugłowe orły, lwy o rybich ogonach oraz biblijny lewiatan. Uzupełnieniem są stylizowane ornamenty roślinne, geometryczne lub architektoniczne, jak bramy i kolumny wiążące wycinankę w kompozycyjną całość.

Wycinanki żydowskie wykonuje się ostrym nożem lub szczyrykiem, przycinając odpowiednio złożony papier lub pergamin przymocowany do deski, według wcześniej narysowanego wzoru. Gotowe wycinanki często są podmalowywane farbami wodnymi i umieszczane na kontrastującym tle. Tworzeniem tradycyjnych wycinanek zajmowali się zazwyczaj mężczyźni, przede wszystkim uczniowie szkół religijnych, nauczyciele oraz pisarze.

Do najbardziej okazałych i najbardziej rozpoznawalnych należą *Mizrachy* i *Sziwiti* – wycinanki kierujące myśli ku modlitwie.

Mizrach – prostokątna duża wycinanka, bardzo ażurowa, najczęściej z białego papieru, podmalowanego farbami wodnymi, umieszczana na kontrastującym barwnym tle. Motywy rozłożone są wzdłuż jednej osi symetrii, a część środkowa otoczona jest szerszą lub węższą bordiurą nawiązującą ornamentyką do reszty kompozycji. Częścią składową wycinanki są teksty będące w ścisłym związku z symboliką. Słowo *Mizrach* po hebrajsku znaczy wschód. Zasadniczą funkcją tej odmiany wycinanki jest oznaczenie w domu ściany wschodniej, kierunku Jerozolimy, w stronę której należy być zwróconym w czasie modlitwy. *Mizrach* ma za zadanie przypominąć i nawoływać do modlitwy. Najczęściej występujące

Menorah – a candelabrum with seven branches – identified with the tree of life, the tables with Decalogue, Star of David also called the shield of David and the crown known as the Torah – a symbol of fidelity to the rules of the Scripture. Those motives that are most important to Judaism are usually placed along the main symmetry axis of paper cuttings. There are also important animal figures as each animal represents a different feature: lions – strength, deer – speed, tigers – endurance, eagles – lightness. Other birds – peacocks, pigeons, roosters or storks – are all symbols of happiness. Mythical symbols often occur in paper cut-outs: winged griffins, unicorns, cherubs, two-headed eagles, lions with fish tails and the Biblical Leviathan. Those elements are complemented with vegetation, geometrical or architectural elements such as gates and columns making paper cut-outs a complete composition.

Jewish paper cut-outs are made with a sharp knife or a penknife, cutting an appropriately folded piece of paper or parchment fixed to a wooden board in accordance with a previously drawn stencil. Finished paper cut-outs are painted with water colours and placed against a contrasting background. Traditional paper cut-outs were usually made by men, primarily students of religious schools, teachers and writers.

The most outstanding and most popular paper cut-outs include *Mizrachis* and *Shiviti* – paper cut-outs directing thoughts towards prayer.

Mizrachi – is a rectangular large paper cut-out, very much open work, painted with water colours, placed against a contrasting background. The motives are positioned along one symmetry axis and the central part is surrounded with a broader or narrower rim with ornaments related to the rest of the composition. The paper cut-outs also include texts that are closely related to symbols. The word *Mizrachi* means East in Hebrew. The basic function of that type of paper cut-outs was to designate the eastern wall at home, toward Jerusalem which should be faced during prayer. *Mizrachi* is to remind of and call to prayer. The most frequent symbols are bodies of four animals or some of them with the text: "Be as endurable

symbole to sylwetki czterech zwierząt, lub tylko niektórych z nich, wraz z tekstem „Bądź wytrzymałym jak tygrys, lekkim jak orzeł, rączym jak jeleń i silnym jak lew, by spełnić wolę Ojca w niebiosach”.

Mizrachy to prawdziwe dzieła sztuki wycinankarskiej, charakteryzujące się dużym nagromadzeniem motywów i ornamentów wyciętych z mistrzowską precyzją.

Wycinanki *Sziwiti* pełnią podobną funkcję co *Mizrach*. Wieszano je w synagogach w pobliżu kantora – prowadzącego modły. Zaopatrzone są w teksty wzmacniające modlitwy, jak: „Zawsze mam Boga przed sobą” lub „Bądź świadom przed kim stoisz...”.

Najbardziej znane wycinanki żydowskie, związane z rokiem obrzędowym, to pozbawione tekstów *Szewuoslech* i *Rojzelech* – wieszane w oknach żydowskich domów.

Szewuoslech, *Szewuosl* – prostokątne, niewielkie wycinanki, dawniej bardzo rozpowszechnione, szczególnie na terenie Polski, wieszane w oknach w czasie Święta Plonów i Nadania Tory na Synaju, zwanych *Szawuot*. Kompozycja wycinanek jest zazwyczaj jednoosiowa, najczęściej spotykane motywy to menora, Tablice Przymierza oraz zwierzęta, w tym morski potwór lewiatan.

Rojzelech, *Rojzelach* – również towarzyszące świętom *Szawuot* niewielkie koliste wycinanki nazywane rozetami lub różami. Kompozycja oparta jest na dwóch lub czterech osiach symetrii, złożona z ornamentów geometrycznych i geometryczno-roślinnych, inne motywy występujące w rozetkach to gwiazdy Dawida i ptaki.

Wycinanki towarzyszyły też innym świętom: na *Sukot* – Święto Szałasów zwane też *Kuczki* przygotowywano i umieszczano w szałasach wycinanki z tekstem błogosławieństwa, z postaciami trzech patriarchów. Na święto *Simchat Tora* – Radość Tory – wycinanki miały postać niewielkich chorągiewek z symbolami 12 plemion Izraela. Wtykano je w jabłka i obnoszono po świątyni, często wykonywane były przez dzieci.

Inne wycinanki żydowskie to amulety – towarzyszące ważnym wydarzeniom w życiu człowieka, *Ke-tuby* – kontrakty małżeńskie oraz Tablice Pamięci.

as a tiger, as light as an eagle, as fast as a deer and as strong as a lion to be able to follow the will of the Father in heaven”.

Mizrachis are real works of paper cutting art, characterised with a multitude of motives and ornaments cut out with masterly precision.

Shviti paper cut-outs perform a similar function as the *Mizrachis*. They were hung in synagogues close to the cantor, who was leading the prayer. They are provided with texts reinforcing the prayer, such as: “I always have God in front of me” or “Be aware who you are facing...”.

The best known Jewish paper cut-outs, related to ceremonial years are *Shevuoslech* and *Royselech* without texts – hung in windows of Jewish homes.

Shevuoslech, *Shevosl* – rectangular, small paper cut-outs, very popular earlier in particular in Poland, hung in windows during Harvest Festival and on the anniversary of the day God gave the Torah to the entire nation of Israel, called *Shavuot*. The composition of the cut-outs is usually with one axis, the most often symbols include the Menorah, the Decalogue and animals, including the sea monster Leviathan.

Royselech, *Royselach* – also accompanying the festivity of *Shavuot* are small round paper cut-outs called rosettes or roses. Their composition is based in two or four symmetry axes, made of geometrical and geometrical and vegetation ornaments; other motives encountered in rosettes include the star of David and birds.

Paper cut-outs also accompanied other festivities: for *Sukot* – *Feast of Booths*, also called *Feast of Tabernacles*, paper cut-outs with a text of a blessing with the figures of three patriarchs were made and placed in booths. For the feasts of *Simchat Torah* – Rejoicing with the Torah – the cut-outs were in the form of small flags with symbols of the twelve tribes of Israel. They were stuck in apples and carried around inside temples; they were often made by children.

Other Jewish paper cut-outs were used as charms – accompanying important events in human life, *Ke-tubahs* – marriage contracts or Boards of Memory.

Wycinanki amuletowe towarzyszyły progom życia. Najbardziej popularne były te wieszane w pobliżu położnicy i noworodka, miały odpędzać złe uroki, chronić od demonów, a szczególnie od demonicy Lilit – pierwszej żony Adama, która według wierzeń mogła porywać nowo urodzone dzieci. W amuletach najczęściej występują sylwetki zwierząt oraz teksty – zaklęcia, prośby o boską opiekę i imiona aniołów.

Ketuby – kontrakty małżeńskie pisane i malowane na pergaminie z ozdobnie wyciętymi bordiurami, na których umieszczano sceny biblijne, często Adama i Ewę oraz znaki zodiaku. Ten rodzaj wycinanek występował we Włoszech, nie był znany w Polsce.

Tablice Pamięci – zawierały daty śmierci bliskich osób, miały przypominać o obchodach ich rocznic. W tych wycinankach oprócz motywów występujących w *Mizrachach*, często pojawiają się świece i nagrobki.

Tradycyjna wycinanka żydowska zanikła na początku XX wieku, została reaktywowana po II wojnie światowej. Współczesna wycinanka żydowska tworzona jest w większości przez kobiety i choć oparta na tradycyjnych motywach, często pozbawiona jest przekazu modlitewnego, a pełni jedynie funkcje dekoracyjne. Obecnie rozwija się w Izraelu, w Polsce i w Stanach Zjednoczonych.

Charm paper cut-outs accompanied the milestones of life. The most popular were those that were hung close to a woman in childbirth and a new born baby to protect them against evil, demons, in particular the female demon Lilith – Adam's first wife who was said to kidnap newly born babies. In charms most often there are bodies of animal and texts – spells, requests for God's cars, and angels' names.

Ketubahs – marriage contracts written and painted on parchments with ornamental rims on which Biblical scenes were placed, often Adam and Eve, and the signs of the zodiac. That type of paper cut-outs used to be made in Italy and was unknown in Poland.

Boards of Memory – contained dates of death of close persons and were to remind of celebrating anniversaries. Those paper cut-outs often contain candles and gravestones apart from the motives usual in the *Mizrahis*.

Traditional Jewish paper cut-outs disappeared at the beginning of 20th century and were reactivated after World War II. Contemporary Jewish paper cut-outs is most often made by women and although it is based on traditional motives they are often devoid of the prayer content, having only decorative functions. Now they are made in Israel, Poland and the United States.

Protokół posiedzenia jury V Konkursu Sztuki Ludowej z 19 czerwca 2012 roku

V Konkurs Sztuki Ludowej jest poświęcony polskiej i żydowskiej wycinance. Do Konkursu zostało zaproszonych 109 artystów, z których 51 nadesłało swoje prace, w tym 2 z Izraela. Nadesłano 340 prac, z których 275 zakwalifikowano do Konkursu, a 65 odrzucono.

Skład Komisji Konkursowej:

- przewodniczący Komisji, dr Aleksander Błachowski, wiceprzewodniczący Rady Naukowej Stowarzyszenia Twórców Ludowych;
- Grażyna Filipowicz-Mróż, etnograf, Fundacja CEPELIA Warszawa;
- Elżbieta Idczak-Łydźba, Pełnomocnik Prezydenta Miasta ds. Estetyki Miasta, Urząd Miasta Częstochowy;
- Jagoda Migdał, były starszy kustosz w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie;
- Danuta Wachowska, etnograf, Łódzki Dom Kultury.

Jury po dokonaniu oceny prac indywidualnych twórców, biorąc pod uwagę kryteria zgodności z tradycją regionu i wartość artystyczną, wytypowało laureatów – przyznało 4 pierwsze miejsca, 4 drugie miejsca i 9 trzecich miejsc.

Protocol form the Jury session of 5th Folk Art Culture of 19 June 2012

5th Folk Art Culture is devoted to Polish and Jewish paper cut-outs. 109 artists were invited to participate in the Contest, out of whom works were submitted by 51, including 2 from Israel. 340 works were submitted of which 275 were qualified to the Contest and 65 were rejected.

Members of the Contest Commission:

- chairman of the Commission, Dr Aleksander Błachowski, deputy chairman of the Scientific Council of Folk Artist Association;
- Grażyna Filipowicz-Mróż, ethnographer, CEPELIA Foundation Warsaw;
- Elżbieta Idczak-Łydźba, Plenipotentiary of the Mayor for City Aesthetics, City of Częstochowa;
- Jagoda Migdał, former senior curator in the State Ethnographic Museum in Warsaw;
- Danuta Wachowska, ethnographer, Centre of Culture in Łódź.

After assessment of the works by individual artists, considering compliance with the traditions of the region and artistic value, the Jury selected the winners – four first places, four second places and nine third places.

I miejsce:

1. Kazimiera Balcerzak
2. Maria Chrostek
3. Maria Ciechańska
4. Marta Gołąb

II miejsce:

1. Wiesława Bogdańska
2. Stanisława Dawid
3. Monika Krajewska
4. Genowefa Pabich

III miejsce:

1. Stefania Borkowska
2. Bożena Dulnikiewicz
3. Dorota Kędzior
4. Karolina Lenda
5. Roman Prószyński
6. Katarzyna Reszpondek
7. Maria Stachnal
8. Zofia Tomeczek
9. Maria Zaręba

Jury uznało, że nie ma wśród konkursowych prac takich, których poziom spełniałby warunki przyznania nagrody Grand Prix.

Jury stwierdziło, że konsekwencją w działaniu Muzeum Częstochowskiego w zakresie ochrony dziedzictwa niematerialnego w zakresie sztuki ludowej zasługuje na najwyższe uznanie ze względu na pełnienie funkcji kulturotwórczej, o ważnych walorach dla współczesnej kultury narodowej. Jury wyraża uznanie za doskonale merytoryczne oraz organizacyjne przygotowanie Konkursu.

Wnioski:

Zgromadzony na Konkurs materiał jest reprezentatywny dla obecnego stanu zachowania wycinanki ludowej niemal wszystkich regionów, w których żywa jest tradycja wykonywania wycinanki. Jury ocenia poziom artystyczny wycinanek autorów polskich jako wysoki. Na konkurs wpłynęły prace związane

First place:

1. Kazimiera Balcerzak
2. Maria Chrostek
3. Maria Ciechańska
4. Marta Gołąb

Second place:

1. Wiesława Bogdańska
2. Stanisława Dawid
3. Monika Krajewska
4. Genowefa Pabich

Third place:

1. Stefania Borkowska
2. Bożena Dulnikiewicz
3. Dorota Kędzior
4. Karolina Lenda
5. Roman Prószyński
6. Katarzyna Reszpondek
7. Maria Stachnal
8. Zofia Tomeczek
9. Maria Zaręba

Jury decided that among the works submitted to the contest there was no work that would meet the requirement to be awarded the Grand Prix.

The Jury stated that the consistency exercised by the Częstochowa Museum in preserving the non-material heritage of folk culture deserves top recognition for its function of culture preservation with much contribution to the contemporary national art. The Jury expresses its praise for the excellent preparation of the Contest in terms of the subject matter and organisation.

Conclusions:

The material collected at the contest is representative for the current situation in folk paper cut-out art of almost all regions where the paper cut-out traditions remains vivid. The Jury assesses the artistic level of paper cut-outs by Polish authors as high. Also works were submitted to the Contest

z tradycjami wycinanki żydowskiej autorów żyjących w Polsce, ich prace świadczą, że znają także tę dziedzinę sztuki. Ich prace przedstawiają wysoki poziom artystyczny. Wpłynęły prace z Izraela, które także reprezentują wysoki poziom artystyczny i świadczą o tym, że tradycje wycinanek z papieru znalazły kontynuatorów w nowym klimacie kulturalnym państwa.

Rezultaty dotychczasowych Konkursów Sztuki Ludowej, krajowych a zwłaszcza międzynarodowych organizowanych przez Muzeum Częstochowskie, w pełni zasługują na uznanie ich za ważną formę ochrony dziedzictwa niematerialnego i konkursy powinny być dalej konsekwentnie organizowane.

related to the traditions of Jewish paper cut-outs from authors living in Poland, which is evidence that they are aware of that sphere of art. Their works are at a high artistic level. Works from Israel were received that also represent a high artistic level and provide evidence that paper cut-out traditions are continued in the new cultural climate of that country.

The results of the previous domestic and international Folk Art Contests organised by the Częstochowa Museum deserve full recognition for their important form of protecting non-material heritage and should continue to be organised.

Życiorysy zostały opracowane na podstawie przesłanych przez artystów do Muzeum Częstochowskiego ankiet, zgodnych z wymogami organizatora V Konkursu Sztuki Ludowej.

The CVs were prepared on the basis of questionnaires sent by artists to the Częstochowa Museum, compliant with the requirements of the organiser of the 5th Folk Art Contest.

Kazimiera Balcerzak

Różga, wycinanka sieradzka
Rod, cut-out from Sieradz

Kazimiera Balcerzak

Kazimiera Balcerzak urodziła się w 1944 roku w Sieradzu, gdzie mieszka do dziś. Z wykształcenia jest handlowcem. Wycinankami zajmuje się od 5 lat. Swoje umiejętności kształtowała, obserwując innych twórców ludowych. Jest zarejestrowana jako twórczyni ludowa, jednak nigdy nie współpracowała z Cepelią i podobnymi do niej instytucjami. Udział w konkursach i imprezach kulturowych mobilizuje artystkę do dalszej pracy twórczej. Nie posiada własnej pracowni, a na twórczość poświęca ok. 2 godzin dziennie. Jej działalnością opiekuje się Muzeum Okręgowe w Sieradzu, tu też gromadzone są jej prace. Kazimiera Balcerzak sprzedaje swoje wycinanki na targach sztuki ludowej. Pasję i umiejętności przekazuje członkom rodziny oraz podczas warsztatów organizowanych w szkołach. Jej prace powstają z papieru glansowanego, posługuje się nożyczkami. Inspiracje twórcze czerpie przede wszystkim z tradycji regionu sieradzkiego.

Kazimiera Balcerzak was born in 1944 in Sieradz where she lives now. By education she is a salesperson. She has been doing paper cutting for 5 years. She has been developing her skills by watching other folk artists. She is registered as a folk artist however she has never collaborated with Cepelia or other similar institutions. Participation in contests and cultural events mobilises her to further artistic work. She does not have a workshop of her own and she spends about two hours a day on artistic work. Her activities are under the care of the District Museum in Sieradz which collects her works. Kazimiera Balcerzak sells her paper cut-outs at folk art fairs. She passes on her passion and skills to family members and during workshops organised at schools. Her works are made with glossy paper, she uses scissors. She draws her inspirations primarily from the traditions of the Sieradz region.

Maria Chrostek

Leluja, wycinanka kurpiowska
„Leluja”, cut-out from Kurpie

Maria Chrostek

Maria Chrostek urodziła się w 1935 roku w Tatarach, gdzie mieszka do dziś. Kiedyś zajmowała się pracą na roli, obecnie przebywa na emeryturze, zajmując się twórczością ludową. Wycinanki wykonuje od dzieciństwa. Swoje umiejętności kształtowała, korzystając z tradycji domu rodzinnego. Ze sztuka tą bezpośrednio zapoznawała ją mama – Stefania Konopka. Artystka jest członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Z Cepelią współpracuje od młodych lat. Maria Chrostek brała udział w wielu konkursach organizowanych przez muzea i stowarzyszenia. Jest laureatką wielu z nich. Zdobyła m.in. I miejsce w konkursie *Rękodzieło wsi kurpiowskiej*. Mimo że nie posiada własnej pracowni, poświęca swej pasji każdą wolną chwilę. Jej twórczością opiekują się instytucje kultury, a prace zgromadzone są w muzeach w Ostrołęce, Łomży, Lublinie, Toruniu, Płocku, Warszawie. Artystka sprzedaje swoje wycinanki, ale równie chętnie rozdaje je jako podarunki. Pasję i umiejętności przekazała córkom i uczy każdego, kto jest zainteresowany sztuką ludową. Materiały, z których tworzy wycinanki, to papier i bibuła. Dzięki wykorzystaniu nożycz do strzyżenia owiec, bez przygotowanych wcześniej szkiców, powstają ciekawe formy. Inspiracje twórcze artystka czerpie przede wszystkim z regionalnych wzorów kurpiowskich, nie naśladowując przy tym innych twórców. Jej ulubionymi są *leluje* i *gwiazdy*.

Maria Chrostek was born in 1935 in Tatarzy, where she lives now. She used to farm but now she is retired and is occupied with folk art. She has been making paper cut-outs since childhood. She has developed her skills on the basis of her family home tradition. She was introduced to art directly by her mother – Stefania Konopka. The artist is a member of the Folk Artist Association. She has been collaborating with Cepelia for many years. Maria Chrostek participated in numerous contests organised by museums and associations. She won many of them. For instance, she won the contest *Handicraft in villages in Kurpie*. Although she does not have a workshop of her own, she devotes every free moment to her passion. Her artistic work is under the care of cultural institutions and her works are collected at museums in Ostrołęka, Łomża, Lublin, Toruń, Płock, Warsaw. The artist sells her paper cut-outs and also willingly gives them away as gifts. She has passed on her passion and skills to her daughters and she teaches everybody who is interested in folk art. The materials used by her for cut-outs are paper and tissue paper. With her sheep shears and without earlier sketches, she makes interesting forms. The artist draws her inspiration primarily from regional patterns from Kurpie without following other artists. Her favourite forms are *“lelujas”* and *stars*.

Maria Ciechańska

Tasiemka, wycinanka łowicka
Ribbon, cut-out from Łowicz

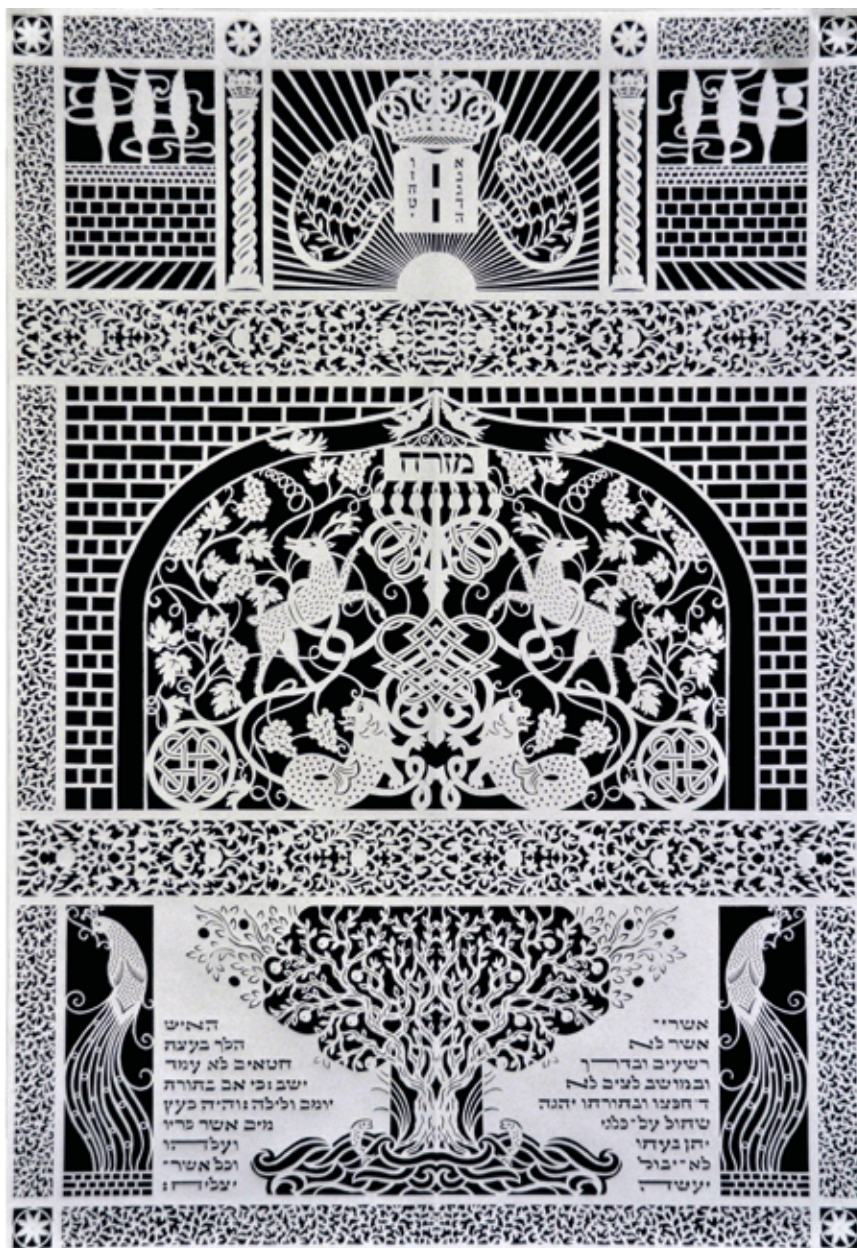

Maria Ciechańska

Maria Ciechańska urodziła się w 1962 roku w Kiernozi k. Łowicza, obecnie mieszka w Łodzi. W 1969 roku wzięła udział w konkursie *Współczesna Łowicka Sztuka Ludowa* i otrzymała wyróżnienie. Tak zrodziła się jej pasja. Umiejętność wykonywania wycinanek zdobyła w domu rodzinnym, uczyła się od babci i cioci. Od 1984 roku jest zarejestrowana jako twórczyni ludowa w Stowarzyszeniu Twórców Ludowych. Od 2008 roku współpracuje z Cepelią, muzeami, Łódzkim Domem Kultury. Brała udział w wielu konkursach, m.in. w 1984 roku w konkursie *Polska nasz dom* (Lublin, I nagroda), w 1991 roku w konkursie *Święci polscy* (Lublin, III nagroda), w 1994 roku w konkursie *Współczesna Sztuka Ludowa* (Lublin, I nagroda), w 2000 roku w konkursie *Ksiądz Karol Wojtyła – Papież Jan Paweł II* (Muzeum Narodowe w Krakowie, wyróżnienie honorowe), w 2000 roku w konkursie *Polska Wycinanka Ludowa* (Lublin, I nagroda), w 2009 roku w konkursie *Rękodzieło Regionu Łowickiego* (Łowicz, I nagroda). Jej prace można kupić na targach, jarmarkach, w sklepach Cepelii. Nie przekazuje swoich umiejętności najbliższym, bowiem oni nie podzielają jej pasji. Maria Ciechańska tworzy codziennie – brystol, papier kolorowy, klej i nożyczki do strzyżenia owiec to przedmioty, dzięki którym powstają piękne wycinanki. Czerpie z tradycji regionu, tworząc wycinanki łowickie. Nie naśladuje innych twórców. Jej ulubione formy to *kodry* tematyczne, *kodry* kwiatowe, chętnie wykorzystuje motywy roślinne, wycina z papieru postaci ludzi i zwierząt.

Maria Ciechańska was born in 1962 in Kiernozia near Łowicz, now she lives in Łódź. In 1969 she took part in contest *Contemporary Folk Art of Łowicz* and she won a distinction. That is how her passion was born. She acquired the skill to make paper cut-outs at her family home –she was learning from the grandmother and aunt. Since 1984 she has been registered as a folk artist with the Folk Artist Association. Since 2008 she has been collaborating with Cepelia, museums, Centre of Culture in Łódź. She participated in many contests, e.g. in 1984 in the contest *Poland our home* (Lublin, first prize), in 1991 in the contest *Polish saints* (Lublin, third prize), in 1994 in the contest *Contemporary Folk Art* (Lublin, first prize), in 2000 in the contest *Rev. Karol Wojtyła – Pope John Paul II* (National Museum in Kraków, honorary distinction), in 2000 in the contest *Polish Folk Cut-outs* (Lublin, first prize), in 2009 in the contest *Handicraft of the Łowicz Region* (Łowicz, first prize). Her works can be bought at fairs, in Cepelia shops. She cannot pass on her passion to members of her family as they do not share the passion. Maria Ciechańska works each day – Bristol board, coloured paper, glue and sheep shears are those objects that she needs to create beautiful paper cut-outs. She draws on the traditions of the region, making cut-outs typical for the Łowicz region. She does not follow other artists. Her favourite forms include thematic “*kodras*”, flower “*kodras*”, she willingly uses vegetation motifs and cuts people and animals out of paper.

Marta Gołąb

„Mizrach”, wycinanka żydowska
 „Mizrahi”, Jewish cut-out

Marta Gołąb

Marta Gołąb urodziła się w 1956 roku w Krakowie, gdzie mieszka do dziś. Jest artystką plastyką, absolwentką ASP w Krakowie. Uczyła się też technik grafiki warsztatowej przy ZPAP oraz poznawała tajniki tkani artystycznej u Małgorzaty Flisek. Wycinanki wykonuje od dziecka, te żydowskie – od 1994 roku, kiedy uczestniczyła w warsztatach prowadzonych przez Annę Małecką-Beiersdorf podczas Festiwalu Kultury Żydowskiej w Krakowie. Od 1996 roku Marta Gołąb prezentuje na autorskich wystawach, organizowanych podczas tego festiwalu, swe wycinanki. Uczestniczy w licznych ekspozycjach w Polsce i na świecie, ilustruje książki związane z tradycją żydowską. Bierze udział w konkursach tkackich, natomiast z reguły unika konkursów na wycinanki. Wyjątkiem był jej udział w Międzynarodowym Biennale Miniatury „Gaude Mater” w Częstochowie, gdzie otrzymała wyróżnienie honorowe. Jej prace gromadzą: Muzeum Historyczne Miasta Krakowa, Muzeum Regionalne w Łęcznej oraz Muzeum – Synagoga w Groebzig w Niemczech. Można je kupić lub otrzymać w prezencie. Podczas tworzenia wycinanek Marta Gołąb używa różnego rodzaju papierów, bibuły, akwareli, gwaszów, kredek barwnych, ołówków. Do tworzenia wycinanek potrzebny jej nóż, mata do cięcia i szewski wybijak. Artystka opiera się na tradycyjnej technice wycinanki żydowskiej, głównie na aszkenazyjskiej, czasem – sefardyjskiej. Tworzy własne, oryginalne kompozycje. Artystka wykonuje też wycinanki nie-żydowskie, np. nawiązujące do hiszpańskiej i portugalskiej tradycji płytek ceramicznych, tzw. azulejos. Marta Gołąb pracuje niezależnie, indywidualnie, ma własny styl. Jej ulubionym motywem jest pismo hebrajskie.

Marta Gołąb was born in 1956 in Kraków where she lives now. She is an artist, graduate from the Academy of Fine Arts in Kraków. She also studied workshop graphics at ZPAP and she studied the secrets of artistic fabrics from Małgorzata Flisek. She has been doing paper cutting since childhood, the Jewish ones since 1994 when she attended a workshop conducted by Anna Małecka-Beiersdorf during the Jewish Culture Festival in Kraków. Since 1996 Marta Gołąb has been exhibiting her paper cut-outs at her individual exhibitions during the festival. She participates in numerous expositions in Poland and abroad, she illustrates books related to Jewish traditions. She participates in weaving contests but as a rule she avoids contests related to paper cut-outs. The only exception is her participation in the International Miniature Biennale “Gaude Mater” in Częstochowa where she was awarded an honorary distinction. Her works are collected by: the Historical Museum of the city of Kraków, the Regional Museum in Łęczna and the Museum – Synagogue in Groebzig, Germany. You can buy them or get them as a gift. When making her cut-outs, Marta Gołąb uses all kinds of paper, tissue paper, water colours, gouache, coloured pencils, and pencils. To make the cut-outs she needs a knife, a mat as a base for cutting and shoemaker’s chisel. The artist relies on traditional techniques of Jewish cut-outs, mainly on the Ashkenazi, sometimes Sephardic traditions. She creates her own, original compositions. The artist also makes non-Jewish cut-outs, e.g. relating to Spanish and Portuguese tradition of ceramic tiles – “azulejos”. Marta Gołąb works on her own, individually – she has a style of her own. Hebrew lettering is her favourite motif.

Wiesława Bogdańska

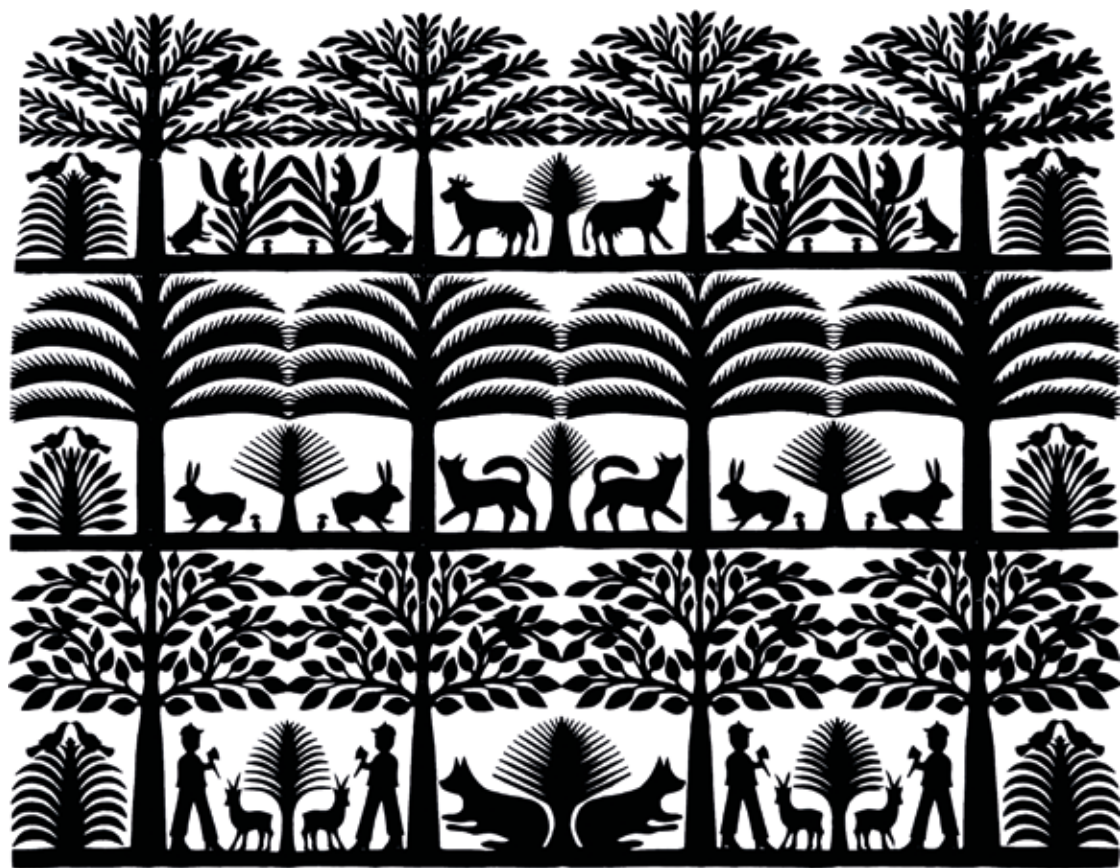
Koguty, wycinanka kurpiowska
Roosters, cut-out from Kurpie

Wiesława Bogdańska

Wiesława Bogdańska urodziła się w 1957 roku w Tatarach, obecnie mieszka w Kadzidło. Z wykształcenia jest technikiem geodetą. Pracuje jako przewodnik w Zagrodzie Kurpiowskiej w Kadzidło. Wycinanki wykonuje od dzieciństwa. Tworzyć wycinanki nauczyła się od mamy i cici. Jest wiceprezesem Oddziału Kurpiowskiego Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Współpracuje z Cepelią oraz wieloma instytucjami kultury, m.in.: z Mazowieckim Centrum Kultury i Sztuki, z Polskim Stowarzyszeniem Społeczno-Kulturalnym w Badenii Wirtembergii, z Fundacją Wspierania Twórczości Ludowej WARTOŁEK, Muzeum Rolnictwa w Ciechanowcu, Centrum Kultury i Turystyki w Mrągowie i wieloma innymi. Wiesława Bogdańska brała udział w licznych konkursach, będąc wielokrotnie laureatką I miejsca. Otrzymała również wiele nagród i odznaczeń za całokształt pracy twórczej. Mimo że nie posiada własnej pracowni, swej pracy poświęca bardzo dużo czasu. Jej wycinanki zgromadzone są w muzeach: Museum Europäischer Kulturen w Berlinie, w Zagrodzie Kurpiowskiej w Kadzidło, w Izbie Regionalnej w Chudku oraz w innych – w Warszawie, Łomży, Toruniu, Poznaniu, Płocku, Krakowie, Ostrołęce. Prace sprzedaje i rozdaje jako podarunki. Stara się również przekazywać swoją pasję i umiejętności w ramach warsztatów plastycznych oraz najbliższym jej osobom. Wycinanki tworzy z papieru glansowanego. Powstające formy są tworzone na bieżąco, bez wcześniejszych szkiców. Artystka wycina zwykłymi nożycami oraz nożycami do strzyżenia owiec. Inspiracje twórcze czerpie przede wszystkim z regionalnych wzorów kurpiowskich. Jej ulubionymi formami są *leluje* i *gwiazdy*.

Wiesława Bogdańska was born in 1957 in Tatars, now she lives in Kadzidło. By education she is a land surveyor. She works as a guide in the Kurpie Homestead in Kadzidło. She has been making paper cut-outs since childhood. She learned to make paper cut-outs from her mother and aunt. She is deputy president of the Kurpie Branch of the Folk Artist Association. She collaborates with Cepelia and many other cultural institutions, e.g. Mazovian Centre of Culture and Art, Polish Social and Cultural Association in Baden Württemberg, Foundation to Support Folk Art WARTOŁEK, Museum of Agriculture in Ciechanowiec, Culture and Tourism Centre in Mrągowo and many more. Wiesława Bogdańska has taken part in many contests and often she won the first prize. She has also received many prizes and medals for her entire artistic work. Although she does not have a workshop of her own, she devotes lots of time to her work. Her paper cut-outs are collected in the following museums: Museum Europäischer Kulturen in Berlin, in the Kurpie Homestead in Kadzidło, Regional Chamber in Chudek and other – in Warsaw, Łomża, Toruń, Poznań, Płock, Kraków, Ostrołęka. She sells her works and gives them away as gifts. She has been trying to pass on her passion and skills at artistic workshops and to her family members. She makes her cut-outs of glossy paper. The forms are created spontaneously, without earlier sketches. The artist uses ordinary scissors and sheep shears. She gets her inspiration primarily from traditional patterns from Kurpie. Her favourite forms are *“lelujas”* and *stars*.

Stanisława Dawid

Las, wycinanka kurpiowska
Forest, cut-out from Kurpie

Stanisława Dawid

Stanisława Dawid urodziła się w 1936 roku w Strzałkach w gminie Kadzidło, gdzie mieszka do dziś. Z zawodu jest rolnikiem. Jest zarejestrowana w Stowarzyszeniu Twórców Ludowych. Wycinanki wykonuje od dziecka, sztuki tej uczyła ją mama Stanisława Staśkiewicz i babcia Antonina Staśkiewicz. Artystka współpracuje z Cepelią. Bierze udział w konkursach, jest laureatką wielu z nich. Pierwszą nagrodę przyznaną przez Instytut Wzornictwa Przemysłowego w Warszawie otrzymała, gdy miała 13 lat. Udział w konkursach pobudza jej chęć tworzenia i wystawiania swoich prac. Wycinanki tworzy w wolnych chwilach, o ile pozwala jej na to stan zdrowia. Jej prace można znaleźć w Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, w Państwowym Muzeum Etnograficznym w Warszawie oraz w wielu innych muzeach, np. w Płocku, Ciechanowie, Krakowie, Pułtusku, Kazimierzu, Węgorzewie, Lublinie. Swoje prace sprzedaje na targach, rozdaje jako prezenty. Umiejętność wykonywania wycinanek przekazuje najbliższym. Uczy dzieci i młodzież podczas warsztatów plastycznych. Wycinając, wykorzystuje papier glansowany i nożyce do strzyżenia owiec. Wycina tylko tradycyjne wzory kurpiowskie. Nie podpatruje innych twórców. Pewne elementy jej prac powtarzają się, ale każda jest inna. Nie ma jednej ulubionej formy – wszystkie są bliskie jej sercu. Za całokształt pracy twórczej otrzymała w 1998 roku odznakę *Zasłużony Działacz Kultury*, w 2008 roku Nagrodę im. Oskara Kolberga, a w 2010 – *Pro Masowia*.

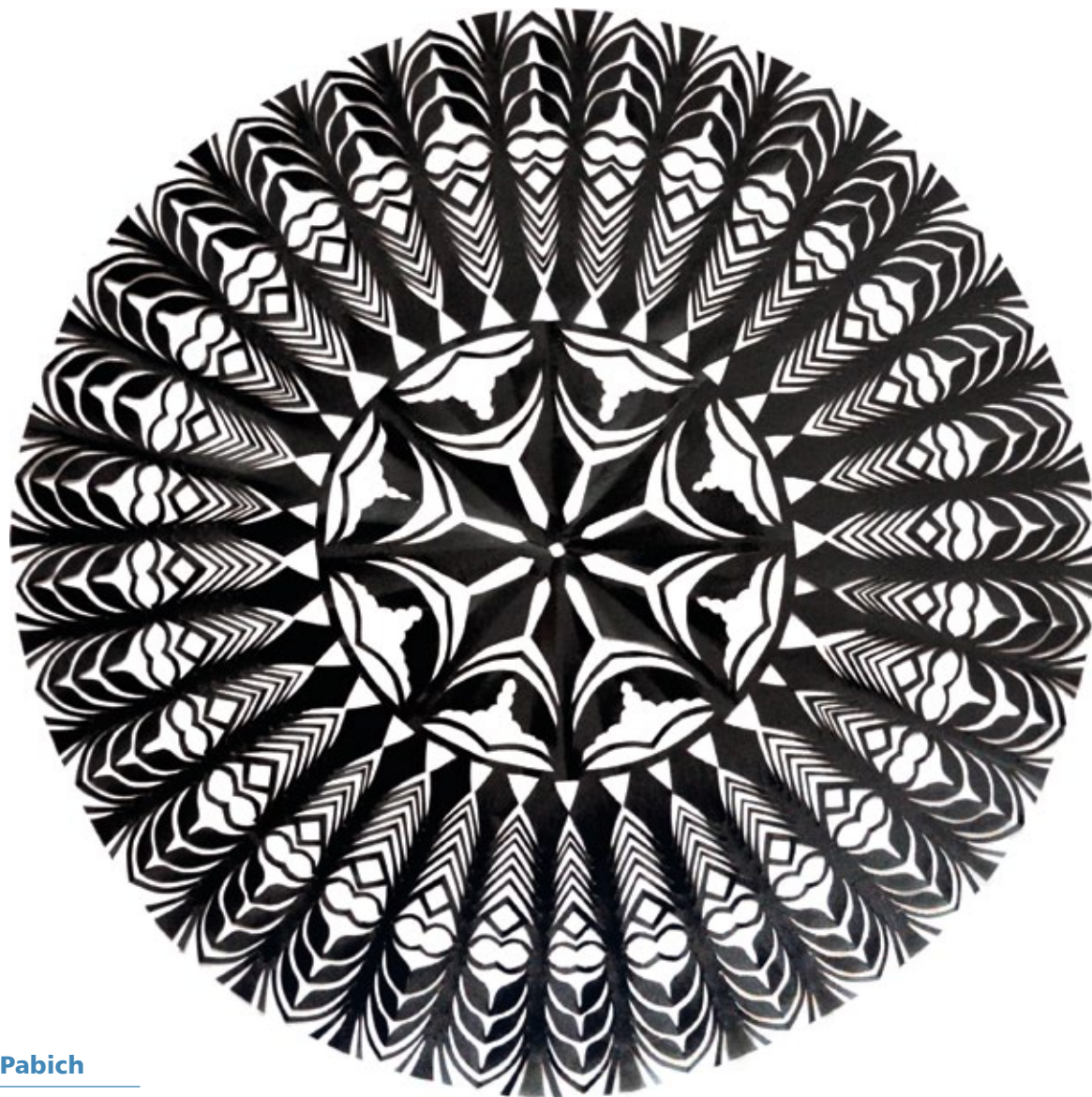
Stanisława Dawid was born in 1936 in Strzałki, municipality of Kadzidło, where she lives now. She is a farmer. She is registered with the Folk Artist Association. She has been doing paper cutting since childhood – she was taught the art by her mother Stanisława Staśkiewicz and grandmother Antonina Staśkiewicz. The artist collaborates with Cepelia. She participates in contests and has won many. She was 13 when she received her first prize granted by the Institute of Industrial Design. The contests mobilise her will to create and exhibit her works. She makes paper cut-outs in her free time the health permitting. Her works can be found in the Museum of Kurpie Culture in Ostrołęka, in the State Ethnographic Museum in Warsaw and in many other museums, e.g. in Płock, Ciechanów, Kraków, Pułtusk, Kazimierz, Węgorzewo, Lublin. She sells her works at folk fairs and gives them away as gifts. She passes on her skill to make cut-outs to her family members. She teaches children and youth at artistic workshops. For her cut-outs she uses glossy paper and sheep shears. She makes only traditional cut-outs from Kurpie. She does not follow other artists. Certain elements of her works are repeated but each work is different. She does not have a single favourite form – all are close to her heart. For her lifetime artistic work in 1998 she was awarded the badge *For Merit to Culture*, in 2008 the Oskar Kolberg Prize and in 2010 – *Pro Masowia* prize.

Monika Krajewska

Monika Krajewska urodziła się w 1948 roku w Warszawie, mieszka tutaj do dziś. Ukończyła Wyższą Szkołę Języków Obcych na Uniwersytecie Warszawskim. Z zawodu jest tłumaczem, ale zajmuje się również działalnością edukacyjną oraz artystyczną. Jest autorką książek i artykułów. Wycinankami zajmuje się od 1995 roku, upodobała sobie również prace kaligraficzne. Zainspirowana Festiwalem Kultury Żydowskiej w Krakowie, mając dużą wiedzę o dawnej wycinance żydowskiej, sama uczyła się wycinać. Artystka należy do Guild of American Papercutters. Współpracuje z Festiwalem Kultury Żydowskiej jako wykładowca. Do tej pory nie brała udziału w konkursach. Uczestniczyła w wystawach w Muzeum Etnograficznym w Warszawie, w galerii „Miriam” w Tychach, w Muzeum Historycznym Miasta Krakowa, w Wiesbaden w Niemczech, w Węgorzewie, czy Kazimierzu Dolnym. Jej prace są gromadzone przez prywatnych kolekcjonerów. Swoje umiejętności przekazuje w ramach warsztatów wycinanki żydowskiej. Prace powstają z różnorodnych papierów, artystka wykorzystuje również swoje fotografie, tusz, akwarele, pastele, ecolinę, złotą i srebrną farbę. Oddzielnie powstaje szkic, rysunek, są przygotowywane teksty z Biblii i modlitw, do których ma odnosić się wycinanka. Narzędzia jakimi używa, to nożyk Olfa i nożyczki. Techniki, jakimi posługuje się, to wycinanka tradycyjna oraz szereg technik własnych: wycinanka + collage, wycinanka + frottage, wycinanka + kaligrafia, jak również mikografia. Inspiracje twórcze artystka czerpie przede wszystkim z wiedzy o sztuce żydowskiej, z dorobku twórców dawnych wycinanek żydowskich. Zazwyczaj tworzy serię kilku prac podobnych, jednak inaczej wykończonych. Najchętniej wykorzystywanymi przez nią formami są symbole światła, zwierzęta realne i mityczne oraz symbole mesjańskie.

Monika Krajewska was born in 1948 in Warsaw, where she lives now. She graduated from the Foreign Language college at the University of Warsaw. By profession she is a translator but she is also involved in education and artistic activity. She has written books and articles. She has been involved in paper cut-outs since 1995; she is also fond of calligraphy works. Inspired with the Jewish Culture Festival in Kraków and with extensive knowledge on former Jewish paper cut-outs, she started to do paper cutting herself. She is a member of the Guild of American Papercutters. She collaborates with the Jewish Culture Festival as a lecturer. So far she has not participated in any contests. She has participated in exhibitions at the Ethnographic Museum in Warsaw, at the “Miriam” gallery in Tychy, the Historical Museum of the City of Kraków, in Wiesbaden, Germany, in Węgorzewo or in Kazimierz Dolny. Her works can be found in private collectors. She has been passing on her skills as part of workshops on Jewish paper cutting. The works are made with various types of paper; the artist also uses her own photos, ink, water colours, pastels, ecolina, golden and silver paint. She makes sketches, drawings separately; texts are prepared from the Bible and prayers to which the cut-out is to refer. The tools used by her are Olf knife and scissors. The technique she applies includes traditional paper cut-outs and a number of her own techniques: cut-out + collage, cut-out + frottage, cut-out + calligraphy, as well as micrographics. The artist gets her artistic inspirations primarily from her knowledge of Jewish art and the works of makers of old Jewish cut-outs. Usually she makes a series of similar works with different finish. Most often she uses light symbols, realistic and mythical animals and messianic symbols.

Genowefa Pabich

Gwiazda, wycinanka kurpiowska
Star, cut-out from Kurpie

Genowefa Pabich

Genowefa Pabich urodziła się w 1939 roku w Jazgarce, mieszka obecnie w Kadzidle. Zajmuje się rólnictwem. Wycinanki wykonuje od 1952 roku. Umiejętność tę zdobyła w domu rodzinnym, od mamy Antoniny Kuliś. Jest członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Od 1962 roku współpracuje z Cepelią. Brała udział w wielu konkursach, m.in. w konkursie na palmę kurpiowską w Łysych, w konkursach wycinankarskich i na *kierce*. Otrzymała wiele nagród i wyróżnień. Uczestniczenie w konkursach i imprezach kulturalnych wpłynęło pozytywnie na jej twórczość. Nie posiada własnej pracowni, ale chętnie tworzy w domu, w czasie wolnym. Jej twórczością opiekują się Domy Kultury i muzea. Jej prace gromadzone są w takich instytucjach, jak Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce, Stowarzyszenie Twórców Ludowych w Lublinie, Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie. Wycinanki Genowefy Pabich można znaleźć w kolekcjach osób prywatnych. Sprzedaje je na jarmarkach, targach, rozdaje jako prezenty. Swoje zdolności przekazuje wnukom, czasem prowadzi warsztaty w szkołach. Najczęściej używa różnych rodzajów bibuły, papieru kolorowego, kleju, nożyc do strzyżenia owiec. Często wcześniej przygotowuje szkic, materiał, z którego ma powstać wycinanka, ale lubi też tworzyć bez wcześniejszego planu. Wykonuje *leluje*, *gwiazdy*, *koguty*, *jeźdźców*, kwiaty, *kierce*, palmy. Czerpie inspirację z tradycji i z regionu, z którego pochodzi. Najbardziej lubi wykonywać *leluje* z ptaszkami, *koguty* z wystrojami.

Genowefa Pabich was born in 1939 in Jazgarka, now she lives in Kadzidło. She is a farmer. She has been doing paper cutting since 1952. She learned the skill at her family home, from her mother Antonina Kuliś. She is a member of the Folk Artist Association. Since 1962 she has been collaborating with Cepelia. She has participated in numerous contests, e.g. in the contest for a Kurpie palm in Łyse, in paper cutting contests and contests for "*kierce*". She has received many prizes and awards. The participation in contests and other cultural events has positively impacted her works. She does not have a workshop of her own but willingly works at home, in her free time. Her artistic work is under the patronage of Culture Centres and museums. Her works are collected at such institutions as the Kurpie Culture Museum in Ostrołęka, Folk Artist Association in Lublin, State Ethnographic Museum in Warsaw. The paper cut-outs by Genowefa Pabich can also be found in private collections. She sells them at folk fairs and gives them away as gifts. She passes on her talent to her grandchildren; sometimes she conducts workshops at schools. Most often she uses various types of tissue paper, coloured paper, glue, sheep shears. Often she prepares a sketch earlier, the material to be used but she also likes to work spontaneously. She makes "*lelujas*", *stars*, *roosters*, *horse riders*, *flowers*, "*kierce*", palms. She is inspired with the tradition and her region. She likes best to make "*lelujas*" with birds, *roosters* with ornaments.

Stefania Borkowska

Kodra „Procesja Bożego Ciała”, wycinanka łowicka
„kodra” „Corpus Christi Procession”, cut-out from Łowicz

Stefania Borkowska

Stefania Borkowska urodziła się w 1953 roku w Łowiczu. Zajmuje się prowadzeniem gospodarstwa rolnego. Wycinanki wykonuje od 1972 roku, a umiejętności w tej dziedzinie zdobywała, podpatrując innych twórców. Jest zarejestrowana jako twórca ludowy. Od 1972 do 1995 roku pracowała w Spółdzielni Rękodzieła Ludowego i Artystycznego „Sztuka łowicka” w Łowiczu. Brała udział w wielu konkursach, zdobywając w nich liczne nagrody i wyróżnienia. Stefania Borkowska nie posiada własnej pracowni, ale swej pasji poświęca każdą wolną chwilę. Jej twórczością opiekują się instytucje kultury, a prace gromadzone są przez muzea: w Łowiczu, Łodzi, Warszawie, Lublinie, Gdańsku, Częstochowie oraz przez Stowarzyszenie Twórców Ludowych. Artystka sprzedaje prace na jarmarkach oraz rozdaje je jako prezenty. W miarę możliwości, uczy innych, jak tworzyć wycinanki łowickie. Prace wycina nożycami z papieru kolorowego. Wykorzystuje także biały karton. Powstawanie wycinanki jest poprzedzone określeniem wielkości, formy, wzoru. Część wycinanek jest wcześniej przedstawiona w formie rysunkowej. Inspiracje twórcze Stefania Borkowska czerpie z tradycyjnych wzorów łowickich. Jej wzory są niepowtarzalne. Najbardziej lubi wycinać *kodry* rodzajowe, które są najtrudniejsze i pracochłonne, ale też najbardziej satysfakcjonujące.

Stefania Borkowska was born in 1953 in Łowicz. She runs a farm. She has been doing paper cut-outs since 1972 and she has learned the skill by watching other artists. She is registered as a folk artist. Between 1972 and 1995 she worked in the Folk and Artistic Handicraft Cooperative “Sztuka Łowicka” in Łowicz. She participated in many contests and won many prizes and distinctions. Stefania Borkowska does not have a workshop of her own but she devotes every free moment to her passion. Her artistic work is under the care of cultural institutions and her works are collected by the museums in: Łowicz, Łódź, Warsaw, Lublin, Gdańsk, Częstochowa and by the Folk Artist Association. She sells her works at folk fairs and gives them away as gifts. As opportunities arise, she teaches others to make Łowicz-style cut-outs. She cuts her works with shears out of coloured paper. She also used white card paper. Before she sets to work, she determines the size, form and pattern. Some of her paper cut-outs are drawn earlier. Stefania Borkowska is artistically inspired by patterns from Łowicz. Her patterns are unique. She likes best to cut out genre “*kodras*” that are most difficult and labour consuming – but also most satisfactory.

Bożena Dulnikiewicz

Kwadrat, wycinanka opoczyńska
Square, cut-out from Opoczno

Bożena Dulnikiewicz

Bożena Dulnikiewicz urodziła się w 1970 roku w Opocznie, obecnie zamieszkuje pobliską miejscowość, Bielowice. Z wykształcenia jest technikiem ceramiką. Wycinanki wykonuje od najmłodszych lat. Jej nauczycielką była mama – Marianna Rzepka. Artystka jest zarejestrowana jako twórczyni ludowa. Współpracuje z Cepelią, z Domem Kultury w Opocznie, z muzeami w Opocznie, Radomiu, Tomaszowie Mazowieckim, Bełchatowie. Bierze udział w wielu konkursach, zdobywa liczne nagrody. Udział w konkursach i imprezach kulturalnych wpływa pozytywnie na jej twórczość i pozwala podnosić poziom wykonywanych prac. Nie posiada własnej pracowni. Każdą wolną chwilę poświęca wycinaniu. Jej twórczością opiekują się różne instytucje, np. Dom Kultury w Opocznie. Jej prace znajdują się w Muzeum w Opocznie i Bełchatowie, są gromadzone również przez prywatnych kolekcjonerów. Twórczyni swoje prace sprzedaje na jarmarkach świątecznych, w domu, rozdaje je również jako podarunki. Pasję i umiejętności chętnie przekazuje w ramach szkolnych warsztatów. Artystka wycina prace z kolorowego papieru. Ich formy nawiązują do wzorów regionalnych. Narzędzie, jakim się posługuje, to nożyczki. Jej ulubione wzory to *koguty*, wykonuje także *kwadraty* i *rózgi*.

Bożena Dulnikiewicz was born in 1970 in Opoczno, now she lives nearby, in Bielowice. By education she is a ceramic technician. She has been making paper cut-outs from childhood. Her mother – Marianna Rzepka was her teacher. The artist is registered as a folk artist. She collaborates with Cepelia, the Culture Centre in Opoczno, the museums in Opoczno, Radom, Tomaszów Mazowiecki, Bełchatów. She has been participating in various contests and has won numerous prizes. The participation in contests and cultural events has positively affected her work and helps improve the quality of her works. She does not hold a workshop of her own. She devotes every free moment to paper cutting. Her works are under the care of various institutions, e.g. the Culture Centre in Opoczno. Her works have been collected in the Museums in Opoczno and Bełchatów, also by private collectors. The artist sells her works at folk fairs, at home, she also gives them away as gifts. She transmits her passion and skills at school workshops. The artist makes her works from coloured paper. The forms refer to regional templates. She cuts out with scissors. Her favourite templates are *roosters*, she also makes *squares* and *rods*.

Dorota Kędzior

Wycinanka inspirowana
sieradzkim mazurem z ogonami
Masurian with tails, inspiration
with cut-outs from Sieradz

Dorota Kędzior

Dorota Kędzior urodziła się w 1962 roku w Łodzi, gdzie mieszka do dzisiaj. Jest absolwentką biologii na Uniwersytecie Łódzkim. Wycinanki wykonuje od 5 lat. Umiejętność tę zdobyła w Łodzi, podczas 6-godzinnych warsztatów prowadzonych przez Martę Gołąb. Nie jest zarejestrowana jako twórca ludowy. Współpracowała z Cepelią wiele lat temu, wykonując koronki szydełkowe. Nie bierze udziału w konkursach. Dużo czasu poświęca swej pasji – tworzeniu wycinanek. Jej prace nie są gromadzone przez muzea, sporadycznie je sprzedaje i rozdaje. Nie przekazuje nikomu swoich umiejętności. Do wycinania potrzebuje papieru białego lub czarnego, sporadycznie kolorowego, ołówka, nożyczek i nożyka do papieru, czasem wycinaka. Zanim przystąpi do pracy, rysuje kompozycję. Technika, którą się posługuje, nie ma regionalnych nazw. Artystka podpatruje innych twórców. Jej ulubione motywy to rośliny, szczególnie jabłoni.

Dorota Kędzior was born in 1962 in Łódź, where she lives now. She is a graduate from biology faculty at the University of Łódź. She has been doing paper cutting for 5 years. She learned the skill in Łódź at a 6-hour workshop conducted by Marta Gołąb. She is not registered as a folk artist. She collaborated with Cepelia many years ago, when she made point laces. She does not participate in contests. She has been devoting lots of time to her passion – paper cut-outs. Her works are not collected by museums – she sells or gives them away occasionally. She does not pass on her skills to anybody. For cut-outs she needs white or black paper, sometimes coloured paper, a pencil, scissors and a paper knife, sometimes a chisel. She draws her compositions first before starting cutting. The technique she applies has no regional names. The artist watches other artists. Her favourite motifs are plants, particularly apple trees.

Karolina Lenda

„Klepsydra”, wycinanka żydowska
„Hourglass”, Jewish cut-out

Karolina Lenda

Karolina Lenda urodziła się w 1961 roku w Krakowie, gdzie mieszka do dziś. Jest absolwentką Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych w Krakowie. Wycinanki wykonuje od 2001 roku. Jest samoukiem. Zajmuje się wycinankarstwem wyłącznie amatorsko, dlatego nie współpracuje z żadnymi instytucjami kultury i nie jest zarejestrowana jako twórczyni ludowa. Sprzedaje swoje prace przy różnych okazjach. Do tworzenia wycinanek wykorzystuje: papier, kredkę, akwarele, tempery, nóż. Przy wykonywaniu prac wspiera się wcześniej przygotowanym rysunkiem.

Karolina Lenda was born in 1961 in Kraków, where she lives now. She is a graduate from the State Secondary School of Arts in Kraków. She has been doing paper cutting since 2001. She is self-educated. She does paper cutting only as an amateur and that is why she does not collaborate with any cultural institutions and she is not registered as a folk artist. She sells her works at various occasions. To make paper cut-outs she uses: paper, coloured pencils, water colours, tempera, knife. Before starting cutting, she prepares a drawing.

Roman Prószyński

Kółko, wycinanka lubelska
Circle, cut-out from Lublin

Roman Prószyński

Roman Prószyński urodził się w 1956 roku w Dzierzkowicach k. Kraśnika, obecnie mieszka w Terpentynie gm. Dzierzkowice. Wycinania uczył się od najmłodszych lat od ojca Władysława – artysty malarza. Od 1975 roku należy do Stowarzyszenia Twórców Ludowych, gdzie przez szereg lat był członkiem Zarządu Głównego oraz prezesem Oddziału Lubelskiego. Obecnie pełni funkcję przewodniczącego Głównej Komisji Rewizyjnej STL. Od 1994 roku jest wiceprezesa Fundacji Ochrony i Rozwoju Twórczości Ludowej. Wycinanie ozdób papierowych jest jego wielką pasją od kilkadziesiąt lat. Tworzy w każdej wolnej chwili. Roman Prószyński jest laureatem wielu konkursów, w tym ogólnopolskich, poświęconych sztuce ludowej. Jego pisanki i wycinanki trafiły m.in. do Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie, Muzeum Etnograficznego w Krakowie, Muzeum Lubelskiego, Muzeum Regionalnego w Kraśniku oraz do kolekcji prywatnych w Polsce i za granicą: w Danii, Szwecji, Francji, USA, Brazylii. Prezentował swoje prace w wielu miastach w Polsce i poza jej granicami. Zamiłowanie do tworzenia przekazuje kolejnym pokoleniom Polaków. Początkowo czerpał wzory z wycinanek znanego, nieżyjącego już twórcy Ignacego Dobrzyńskiego z Gutanowa. Opracował ponad 300 własnych unikatowych wzorów. Jego prace to precyzyjne, niemal koronkowe, stylizowane kompozycje geometryczne i geometryczno-roślinne. Tworzy z papieru kolorowego, używając do wycinania nożyc i dłutka. Za swoją działalność został uhonorowany Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Srebrnym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, odznakami „Zasłużony Działacz Kultury” oraz „Za Zasługi dla Lubelszczyzny”.

Roman Prószyński was born in 1956 in Dzierzkowice near Kraśnik, now he lives in Terpentyna, municipality of Dzierzkowice. He was learning paper cutting from his youngest years from this father Władysław – a painter. He has been member of the Folk Artist Association since 1975 where for many years was member of the Management and Head of the Lublin Branch. Now he is head of the Chief Audit Committee of STL. Since 1994 he has been deputy president of the Foundation for Protection and Development of Folk Art. Cutting out paper ornaments has been his great passion for decades. He makes them in any free moment. Roman Prószyński has won many contests, including national contests, devoted to folk art. His paper cut-outs and Easter eggs can be found e.g. in the State Ethnographic Museum in Warsaw, Ethnographic Museum in Kraków, Museum of Lublin, Regional Museum in Kraśnik and in private collections in Poland and abroad: in Denmark, Sweden, France, USA, Brazil. He has exhibited his works in many cities in Poland and abroad. He has been passing on his passion to art to young generations of Poles. Originally he derived models from cut-outs of the well known, now deceased artist Ignacy Dobrzyński from Gutanów. He has developed over 300 his own unique patterns. His works are precise, almost intricately patterned, stylised geometrical and geometrical and vegetation compositions. He makes his work of coloured paper using scissors and a chisel. For his artistic activity he has been decorated with silver and Gold Cross of Merit, Silver Medal for Merit to Culture Gloria Artis, badge “Merit to Culture” and “Merit to Lublin Region”.

Katarzyna Reszpondek

Mazur z ogonami, wycinanka sieradzka
Masurian with tails, cut-out from Sieradz

Katarzyna Reszpondek

Katarzyna Reszpondek urodziła się w 1975 roku w Łasku, obecnie mieszka w Sieradzu. Z wykształcenia jest technikiem obsługi ruchu turystycznego. Wycinankami zajmuje się od 20 lat. Swoje umiejętności kształtowała, korzystając z tradycji domu rodzinnego. Jest członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych i współpracuje z Muzeum Okręgowym i Powiatowym Ośrodkiem Kultury w Sieradzu. Udziela w konkursach i zdobywane nagrody wpływają na nią motywująco. Nie posiada własnej pracowni, jednak poświęca dużo czasu na wycinanie. Jej twórczością opiekują się Muzeum Okręgowe w Sieradzu, Domy Kultury w Łodzi i Zduńskiej Woli. Muzeum Okręgowe w Sieradzu, Muzeum Rolnictwa w Szreniawie oraz prywatni kolekcjonerzy gromadzą jej prace w swoich zbiorach. Wycinanki sprzedaje na jarmarkach i dożynkach. Swoją pasję przekazuje dzieciom i młodzieży w ramach Programu Regionalnego „Krzesiwo”. Do tworzenia prac używa papieru oraz nożyczek. Przy wykonywaniu wycinanek nie korzysta z wcześniej przygotowanych rysunków. Wykonuje wycinanki pasowe: *lalki*, *kozoki*, *mazury z ogonami*. Inspiracje twórcze artystka czerpie przede wszystkim z tradycyjnych wzorów. Jediną osobą, którą obserwuje podczas pracy, jest jej mama, jednak sama stara się tworzyć „coś swojego” i ciągle coś nowego.

Katarzyna Reszpondek was born in 1975 in Łask, now she lives in Sieradz. By education she is a tourist traffic operator. She has been doing paper cutting for 20 years. She has developed her skills on the basis of her family home tradition. She is a member of the Folk Artist Association and collaborates with the Regional Museum and the District Culture Centre in Sieradz. The contests she participates in and the awards she has won motivate her. She does not have a workshop of her own but she devotes much time to paper cutting. Her artistic work is under the care of the District Museum in Sieradz, Culture Centres in Łódź and in Zduńska Wola. The District Museum in Sieradz and the Museum of Agriculture in Szreniawa and private collectors collect her works. She sells her paper cut-outs at folk fairs and harvest festivals. She passes on her passion to children and youth under the Regional Program “Krzesiwo”. She uses paper and scissors to make her works. She does not use any earlier prepared drawings to make her cut-outs. She makes strip cut-outs: *dolls*, “*kozoki*”, *masurians with tails*. She gets her inspiration primarily from traditional patterns. The only person whom she watches at work is her mother; however, she always tries to make something of her own and something new.

Maria Stachnal

Gwiazda ażurowa, wycinanka łowicka
Open-work star, cut-out from Łowicz

Maria Stachnal

Maria Stachnal urodziła się w 1944 roku, obecnie mieszka w Łowiczu. Ukończyła technikum rolnicze. Wycinanki wykonuje od dziecka, ucząc się od mamy Janiny Strycharskiej Wawrykowicz i babci Józefy Strycharskiej – wybitnych wycinankarek. Jest zarejestrowana w Stowarzyszeniu Twórców Ludowych. W latach 1963–1996 współpracowała z Cepelią. Brała udział w konkursach organizowanych przez Cepelię, Muzeum w Łowiczu, Łódzki Dom Kultury, STL w Lublinie. Otrzymała wiele nagród i wyróżnień, m.in. jest laureatką nagrody specjalnej dyrektora Muzeum w Łowiczu. Udział w konkursach wpływa na nią motywująco i twórczo. Artystka nie posiada własnej pracowni, a wycinaniu poświęca każdą wolną chwilę. Instytucje kultury wspierają jej twórczość – umożliwiają jej wyjazdy na prezentacje, pokazy, jarmarki twórczości ludowej i na warsztaty. Prace Marii Stachnal gromadzone są przez muzea w: Łowiczu, Warszawie, Krakowie, Włocławku, Płocku i przez prywatnych kolekcjonerów. Wycinankarka przekazuje swe umiejętności kolejnym pokoleniom – uczniom szkół, przedszkoli. Pracując, wykorzystuje papier kolorowy, karton, klej roślinny. Najczęściej tworzy z głowy, czasem szkicuje. Używa nożyczek do strzyżenia owiec. Stara się naśladować tradycyjne regionalne wzory, nie podpatruje innych twórców. Jej ulubione wycinanki to ażurowe gwiazdy, tematyczne *kodry*. Lubi też dekorować wydmuszki.

Maria Stachnal was born in 1944, now she lives in Łowicz. She graduated from agricultural secondary school. She has been making paper cut-outs since childhood, learning from her mother Janina Strycharska Wawrykowicz, and her grandmother Józefa Strycharska – outstanding cut-out artists. She is registered with the Folk Artist Association. In 1963–1996 she collaborated with Cepelia. She has participated in contests organised by Cepelia, the Museum in Łowicz, Centre of Culture in Łódź, STL in Lublin. She has received many prizes and distinctions, e.g. she won the special prize of the director of the Museum in Łowicz. Her participation in contests motivates her art. The artist does not have a workshop of her own and she devotes every free moment to paper cutting. Her artistic work is supported by institutions of culture – they support her in trips to presentations, shows, folk fairs and to workshops. Works by Maria Stachnal are collected at museums in: Łowicz, Warsaw, Kraków, Włocławek, Płock and by private collectors. The artist passes on her skills to young generations – school students, children at kindergartens. At work she uses coloured paper, card paper, vegetable glue. She most often creates spontaneously, sometimes she makes sketches. She uses sheep shears. She tries to follow traditional regional patterns; she does not follow other artists. Her favourite cut-outs include open-work stars, thematic “*kodras*”. She also likes to decorate egg shells.

Zofia Tomczek

„Drzewo życia”, wycinanka
inspirowana wycinanką kresową
„Tree of Life”, cut -out, inspiration
with cut-outs from Kresy

Zofia Tomeczek

Zofia Tomeczek urodziła się w 1949 roku w Żarach, obecnie mieszka w Jastrzębie Zdroju. Jest emerytowaną nauczycielką. Wycinankami zajmuje się od dzieciństwa. Swoje umiejętności kształtowała, korzystając z tradycji domu rodzinnego. Mama przekazywała jej wzory z dawnych terenów II RP, późniejszego terenu Białorusi, które miały wiele cech wspólnych z wycinankami Polski Północno-Wschodniej. Współpracuje z wieloma instytucjami kultury i muzeami. Brała udział w wielu konkursach, m.in.: w muzeum w Tychach, w Folkloriadzie w Poraju. Udział w konkursach i imprezach kulturalnych motywuje ją do dalszej pracy. Mimo braku własnej pracowni, poświęca się swej pasji każdego dnia. Jej pracami zainteresowało się Muzeum Sztuki Ludowej w Otrębusach oraz Muzeum Etnograficzne w Ochli. Prace są gromadzone przez prywatnych kolekcjonerów, a także sprzedawane na jarmarkach, podczas wystaw oraz przekazywane jako podarki. Jej wycinanki sięgają do form archaicznych, ściśle związanych z tradycjami. Swoją pasją artystka dzieli się podczas warsztatów z dziećmi i dorosłymi. Wycinanki powstają głównie z czarnego papieru i z kartonu. Metodę swej pracy twórczyni określa jako „rysowanie nożyczkami”. Narzędzia używane do pracy to duże nożyce krawieckie lub małe, o cienkich ostrzach. Inspiracje twórcze artystka czerpie przede wszystkim z regionalnych wzorów, a należą do nich: *drzewo życia*, *gwiazda*, postacie ludzi, *leluje*, pasowe lalki, *kogutki*, kwiaty. Zdarza się, że artystka odtwarza czyjeś prace, jednak wtedy zawsze podpisuje je jako odtwórcze.

Zofia Tomeczek was born in 1949 in Żary, now she lives in Jastrzębie Zdrój. She is a retired teacher. She has been doing paper cutting since childhood. She has developed her skills on the basis of her family home tradition. Her mother showed her patterns from the former areas of the Polish Second Republic, now in Belarus which had much in common with paper cut-outs from North-Eastern Poland. She collaborates with many cultural institutions and museums. She has participated in many contests, e.g.: in the museum in Tychy, in Folkloriada in Poraj. The participation in contests and cultural events motivates her to further work. Although she does not have a workshop of her own, each day she devotes time to her passion. Her works became of interest to the Folk Art Museum in Otrębusy and the Ethnographic Museum in Ochla. Her works are held by private collectors and sold at folk fairs, at exhibitions and given away as gifts. Her cut-outs refer to archaic forms, strictly traditional. The artist shares her passion at workshops with children and adults. She makes her cut-outs mainly from black paper and card paper. The artist describes her working method as “drawing with scissors”. The tools used for work include large tailoring scissors or small ones with slim blades. She gets her inspiration primarily from traditional patterns which include: *tree of life*, *stars*, human figures, “*lelujas*”, strip dolls, *roosters*, flowers. Occasionally the artist copies somebody else’s works but always indicates them as copies.

Maria Zaręba

Różga, wycinanka rawska
Rod, cut-out from Rawa

Maria Zaręba

Maria Zaręba urodziła się w 1931 roku w Zakościele, obecnie mieszka w Rzeszycy. Wycinanki wykonuje od 1950 roku – jej pierwszą nauczycielką była mama. Artystka jest członkiem Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Współpracowała z Cepelią od 1960 roku oraz z innymi instytucjami, m.in. z Muzeum Ziemi Rawskiej, z Fundacją na Rzecz Rozwoju Twórczości Rękodzieła Ludowego i Artystycznego Regionu w Tomaszowie Mazowieckim, z Muzeum Okręgowym w Tomaszowie Mazowieckim oraz z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Rzeszycy. Brała udział w licznych konkursach sztuki ludowej, w czasie których zdobywała nagrody. Udział we wszystkich konkursach i imprezach motywuje ją do dalszej pracy oraz daje satysfakcję. Maria Zaręba nie posiada własnej pracowni, jednak twórczości poświęca każdą wolną chwilę. Jest zapraszana na imprezy gminne oraz jarmarki, a jej prace są gromadzone przez muzea w: Tomaszowie Mazowieckim, Rawie Mazowieckiej, w Domu Kultury w Łodzi. Prace sprzedaje na kiermaszach, wykonuje je na zamówienie oraz rozdaje. Swoją pasję i umiejętności przekazuje członkom rodziny i dzieciom w szkole. Do pracy potrzebne jej są: papier kolorowy i nożyczki. Inspiracje twórcze artystka czerpie przede wszystkim z regionalnych wzorów rawskich. Ulubionymi motywami artystki są *kogutki*, *różgi* oraz wycinanki o tematyce świątecznej – wielkanocne i bożonarodzeniowe.

Maria Zaręba was born in 1931 in Zakościele, now she lives in Rzeszyca. She has been making paper cut-outs since 1950 – her mother was her first teacher. The artist is a member of the Folk Artist Association. She has collaborated with Cepelia since 1960 and other institutions like the Museum of the Rawa Region, the Foundation for Development of Regional Folk and Artistic Handicraft in Tomaszów Mazowiecki, with the District Museum in Tomaszów Mazowiecki and the Local Centre of Culture in Rzeszyca. She participated in numerous folk art contests where she was awarded prizes. The participation in all kinds of contests and events has been motivating her to further work and was a source of satisfaction. Maria Zaręba does not have a workshop of her own but she devotes every free moment to her artistic work. She is invited to local events and folk fairs and her works are collected by museums in: Tomaszów Mazowiecki, Rawa Mazowiecka and the Centre of Culture in Łódź. She sells her works at fairs; she makes them to order and gives them away. She passes on her passion and skills to family members and children at schools. To work she needs: coloured paper and scissors. She gets her inspiration primarily from traditional patterns from Rawa. Her favourite motifs include *roosters*, *rods* and Easter and Christmas cut-outs.

Wykaz prac

Kurpie

1. Wiesława Bogdańska, Kadzidło

leluja, papier brązowy, wys. 25 cm, szer. 11,5 cm

leluja, papier zielony, wys. 25 cm, szer. 12 cm

koguty, papier w kilku kolorach, wys. 20 cm,
szer. 29 cm

gwiazda, papier czarny, śr. 34,5 cm

gwiazda, papier ciemnozielony, śr. 34,5 cm

2. Maria Chrostek, Tatary

leluja, papier ciemnoróżowy, wys. 34,5 cm,
szer. 17 cm

leluja, papier czarny, wys. 36 cm, szer. 17 cm

leluja, papier czerwony, wys. 35 cm, szer. 17,5 cm

gwiazda, papier granatowy, śr. 35 cm

gwiazda, papier ciemnoczerwony, śr. 34,5 cm

3. Stanisława Dawid, Strzałki

las, papier czarny, wys. 50 cm, szer. 64 cm

gwiazda, papier czarny, śr. 49 cm

leluja, papier brązowy, wys. 89, szer. 36 cm

leluja, papier czerwony, wys. 40 cm, szer. 24 cm

4. Janina Jaksina, Kadzidło

gwiazda, papier czarny, śr. 15 cm

leluja, papier granatowy, wys. 34 cm, szer. 18 cm

gwiazda, papier czerwony, śr. 34,5 cm

List of work

Kurpie

1. Wiesława Bogdańska, Kadzidło

"leluja", brown paper, height 25 cm, width 11.5 cm

"leluja", green paper, height 25 cm, width 12 cm

roosters, paper in several colours, height 20 cm,
width 29 cm

star, black paper, dia. 34.5 cm

star, dark green paper, dia. 34.5 cm

2. Maria Chrostek, Tatary

"leluja", dark pink paper, height 34.5 cm,
width 17 cm

"leluja", black paper, height 36 cm, width 17 cm

"leluja", red paper, height 35 cm, width 17.5 cm

star, navy blue paper, dia. 35 cm

star, dark red paper, dia. 34.5 cm

3. Stanisława Dawid, Strzałki

forest, black paper, height 50 cm, width 64 cm

star, black paper, dia. 49 cm

"leluja", brown paper, height 89 cm, width 36 cm

"leluja", green paper, height 24 cm, width 11.5 cm

4. Janina Jaksina, Kadzidło

star, black paper, dia. 15 cm

"leluja", navy blue paper, height 34 cm, width 18 cm

star, red paper, dia. 34.5 cm

5. Czesława Kaczyńska, Kadzidło

serce, papier czerwony, wys. 19 cm, szer. 15 cm
leluja, papier brązowy, wys. 17,5 cm, szer. 14 cm
leluja, papier czarny, wys. 16 cm, szer. 13,5 cm
gwiazda, papier czarny, śr. 34 cm
gwiazda, papier czerwony, śr. 34 cm

6. Czesława Marchewka, Kadzidło

leluja, papier fioletowy, wys. 25 cm, szer. 12 cm
gwiazda, papier czarny, śr. 33 cm
gwiazda, papier czerwony, śr. 17,5 cm
koguty, papier w kilku kolorach, wys. 14 cm, szer. 21 cm

7. Apolonia Nowak, Kadzidło

leluja, papier czerwony, wys. 34 cm, szer. 19 cm
gwiazda, papier ciemnozielony, śr. 34 cm
„Matka Boska Częstochowska”, papier czarny, wys. 26 cm, szer. 16 cm

8. Aleksandra Oślicka, Kadzidło

leluja, papier fioletowy, wys. 19 cm, szer. 11 cm
leluja, papier niebieski, wys. 19 cm, szer. 11 cm
leluja, papier brązowy, wys. 19 cm, szer. 11 cm
gwiazda, papier czarny, śr. 15 cm
ptaki, papier czerwony, wys. 12 cm, szer. 18 cm

9. Genowefa Pabich, Kadzidło

gwiazda, papier czarny, śr. 25,5 cm
leluja, papier czerwony, wys. 17,5 cm, szer. 13,5 cm
leluja, papier granatowy, wys. 26 cm, szer. 12,5 cm
jeździec, papier w kilku kolorach, wys. 22,5 cm, szer. 30 cm
kogut, papier w kilku kolorach, wys. 25 cm, szer. 27 cm

10. Stanisław Jan Ropiak, Myszyńiec

gwiazda, papier czarny, śr. 33 cm
gwiazda, papier czerwony, śr. 33 cm
leluja, papier zielony, wys. 29,5 cm, szer. 17 cm

5. Czesława Kaczyńska, Kadzidło

heart, red paper, height 19 cm, width 15 cm
„*leluja*”, brown paper, height 17.5 cm, width 14 cm
„*leluja*”, black paper, height 16 cm, width 13.5 cm
star, black paper, dia. 34 cm
star, black paper, dia. 34 cm

6. Czesława Marchewka, Kadzidło

„*leluja*”, violet paper, height 25 cm, width 12 cm
star, black paper, dia. 33 cm
star, red paper, dia. 17.5 cm
roosters, paper in several colours, height 14 cm, width 21 cm

7. Apolonia Nowak, Kadzidło

„*leluja*”, red paper, height 34 cm, width 19 cm
star, dark green paper, dia. 34 cm
„Holy Virgin from Częstochowa”, black paper, height 26 cm, width 16 cm

8. Aleksandra Oślicka, Kadzidło

„*leluja*”, violet paper, height 19 cm, width 11 cm
„*leluja*”, blue paper, height 19 cm, width 11 cm
„*leluja*”, brown paper, height 19 cm, width 11 cm
star, black paper, dia. 15 cm
birds, red paper, height 12 cm, width 18 cm

9. Genowefa Pabich, Kadzidło

star, black paper, dia. 25.5 cm
„*leluja*”, red paper, height 17.5 cm, width 13.5 cm
„*leluja*”, navy blue paper, height 26 cm, width 12.5 cm
rider, paper in several colours, height 22.5 cm, width 30 cm
rooster, paper in several colours, height 25 cm, width 27 cm

10. Stanisław Jan Ropiak, Myszyńiec

star, black paper, dia. 33 cm
star, black paper, dia. 33 cm
„*leluja*”, green paper, height 29.5 cm, width 17 cm

11. Zofia Samul, Łyse

gwiazda, papier czerwony, śr. 34 cm
leluja, papier fioletowy, wys. 55 cm, szer. 26 cm
kogut, papier w kilku kolorach, wys. 18 cm,
szer. 18,5 cm

Lubelskie, Kieleckie

1. Maria Gleń, Krasnystaw

kółko, papier granatowy, śr. 21 cm
kółko, papier czerwony, śr. 21 cm
czworobok, papier niebieski, wym. 20 × 20 cm

2. Lucyna Kozłowska, Skarżysko Kamienna

kółko, papier czerwony, śr. 28 cm
kwadrat, papier czarny, wym. 20 × 20 cm

3. Stanisława Mąka, Rożdżałów

kwadrat, papier brązowy, wym. 21 × 21 cm
kwadrat, papier czarny, wym. 21 × 21 cm

4. Roman Prószyński, Terpentyna

kółko, papier niebieski, śr. 33 cm
kółko, papier czerwony, śr. 33 cm
kółko, papier niebieski, śr. 33 cm
kółko, papier czarny, śr. 50 cm

5. Lilia Sola, Puławy

kwadrat, papier brązowy, wym. 34 × 34 cm
kwadrat, papier granatowy, wym. 33 × 33 cm
kółko, papier czerwony, śr. 35 cm

Łowickie

1. Stefania Borkowska, Boczki Chełmońskie

prostokąt ażurowy, papier w wielu kolorach,
brystol biały, wys. 34 cm, szer. 49,5 cm
kodra „Procesja Bożego Ciała”, papier w wie-
lu kolorach, brystol biały, wys. 33 cm,
szer. 63,5 cm
tasiemka, papier w wielu kolorach, brystol biały,
wys. 71 cm, szer. 36 cm

11. Zofia Samul, Łyse

star, black paper, dia. 34 cm
“leluja”, violet paper, height 55 cm, width 26 cm
rooster, paper in several colours, height 18 cm,
width 18.5 cm

Lublin, Kielce regions

1. Maria Gleń, Krasnystaw

circle, navy blue paper, dia. 21 cm
circle, red paper, dia. 21 cm
quadrangle, blue paper, dim. 20 × 20 cm

2. Lucyna Kozłowska, Skarżysko Kamienna

circle, red paper, dia. 28 cm
square, black paper, dim. 20 × 20 cm

3. Stanisława Mąka, Rożdżałów

square, brown paper, dim. 21 × 21 cm
square, black paper, dim. 21 × 21 cm

4. Roman Prószyński, Terpentyna

circle, blue paper, dia. 33 cm
circle, red paper, dia. 33 cm
circle, blue paper, dia. 33 cm
circle, black paper, dia. 50 cm

5. Lilia Sola, Puławy

square, brown paper, dim. 34 × 34 cm
square, navy blue paper, dim. 33 × 33 cm
circle, red paper, dia. 35 cm

Łowicz region

1. Stefania Borkowska, Boczki Chełmońskie

open-work rectangle, paper in many co-
lours, white Bristol board, height 34 cm,
width 49.5 cm
“kodra” “Corpus Christi Procession”, paper
in many colours, white Bristol board,
height 33 cm, width 63.5 cm
ribbon, paper in many colours, white Bristol
board, height 71 cm, width 36 cm

2. Maria Ciechańska, Łódź

kodra „Wesele”, papier w wielu kolorach, bryistol biały, wys. 35 cm, szer. 70 cm

kodra „Przewożyny”, papier w wielu kolorach, bryistol biały, wys. 35 cm, szer. 70 cm

kodra „Śmigus dyngus”, papier w wielu kolorach, bryistol biały, wys. 35 cm, szer. 70 cm

kodra kwiatowa, papier w wielu kolorach, bryistol biały, wys. 30 cm, szer. 70 cm

tasiemka, papier w wielu kolorach, bryistol biały i czarny, wys. 35 cm, szer. 70 cm

3. Maria Stachnal, Łowicz

kodra „Przywitanie pary młodej”, papier w wielu kolorach, bryistol biały, wys. 35 cm, szer. 70 cm

gwiazda ażurowa, papier w wielu kolorach, bryistol biały, śr. 38 cm

gwiazda ażurowa, papier w wielu kolorach, bryistol biały, śr. 43 cm

Opoczyńskie

1. Helena Bednarczyk, Opoczno

kwadrat, papier pomarańczowy, wym. 21 × 21 cm

kwadrat, papier amarantowy, wym. 21 × 21 cm

kwadrat, papier czerwony, wym. 21 × 21 cm

kwadrat, papier granatowy, wym. 21 × 21 cm

2. Halina Benderz, Bielowice

kwadrat, papier bordo, wym. 24,5 × 24,5 cm

kwadrat, papier granatowy, wym. 25 × 25 cm

różga, papier zielony, wys. 17,5 cm, szer. 14 cm

3. Bożena Dulnikiewicz, Bielowice

kwadrat, papier fioletowy, wym. 21 × 21 cm

kwadrat, papier czarny, wym. 22,5 × 22,5 cm

różga, papier czarny, wys. 24,5 cm, szer. 17 cm

4. Marianna Knop, Wola Załęzna

kwadrat, papier zielony, wym. 24 × 24 cm

fryz z kogutami, papier granatowy, wys. 12 cm, dł. 42 cm

kwadrat, papier czerwony, wym. 19,5 × 19,5 cm

2. Maria Ciechańska, Łódź

“kodra” “Wedding Party”, paper in many colours, white Bristol board, height 35 cm, width 70 cm

“kodra” “Transfer”, paper in many colours, white Bristol board, height 35 cm, width 70 cm

“kodra” “Easter Monday”, paper in many colours, white Bristol board, height 35 cm, width 70 cm

flower “kodra”, paper in many colours, white Bristol board, height 30 cm, width 70 cm

ribbon, paper in many colours, white and black Bristol board, height 35 cm, width 70 cm

3. Maria Stachnal, Łowicz

“kodra” “Welcoming the Bride”, paper in many colours, white Bristol board, height 35 cm, width 70 cm

open-work star, paper in many colours, white Bristol board, dia. 38 cm

open-work star, paper in many colours, white Bristol board, dia. 43 cm

Opoczno region

1. Helena Bednarczyk, Opoczno

square, orange paper, dim. 21 × 21 cm

square, amaranthine paper, dim. 21 × 21 cm

square, red paper, dim. 21 × 21 cm

square, navy blue paper, dim. 21 × 21 cm

2. Halina Benderz, Bielowice

square, claret paper, dim. 24.5 × 24.5 cm

square, navy blue paper, dim. 25 × 25 cm

rod, green paper, height 17.5 cm, width 14 cm

3. Bożena Dulnikiewicz, Bielowice

square, violet paper, dim. 21 × 21 cm

square, black paper, dim. 22.5 × 22.5 cm

rod, black paper, height 24.5 cm, width 17 cm

4. Marianna Knop, Wola Załęzna

square, green paper, dim. 24 × 24 cm

frieze with roosters, navy blue paper, height 12 cm, length 42 cm

square, red paper, dim. 19.5 × 19.5 cm

5. Zofia Pacan, Opoczno

kwadrat, papier zielony, wym. 20,5 × 20,5 cm

kwadrat, papier czarny, wym. 20 × 20 cm

6. Elżbieta Pokora-Domańska, Opoczno

kwadrat, papier czarny, wym. 21 × 21 cm

kwadrat, papier czerwony, wym. 20 × 20 cm

7. Gabriela Rzepka, Bielowice

różga, papier niebieski, wys. 28 cm, szer. 17,5 cm

kwadrat, papier fioletowy, wym. 24 × 24 cm

kwadrat, papier czarny, wys. 24,5 × 24,5 cm

8. Marianna Rzepka, Bielowice

różga, papier zielony, wys. 24,5 cm, szer. 17,5 cm

różga, papier czarny, wys. 25 cm, szer. 17,5 cm

kwadrat, papier fioletowy, wym. 21,5 × 21,5 cm

9. Helena Wrzosek, Opoczno

kwadrat, papier czarny, wym. 27 × 27 cm

kwadrat, papier pomarańczowy, wym. 27 × 27 cm

Rawskie

1. Aleksander Dutkiewicz, Inowłódz

różga, papier czarny, wys. 20,5 cm, szer. 14 cm

różga, papier czarny, wys. 21 cm, szer. 14,5 cm

różga, papier zielony, wys. 20,5 cm, szer. 14 cm

2. Genowefa Kosiacka-Bąk, Rzeczyca

różga, papier czarny, wys. 20 cm, szer. 14,5 cm

różga, papier zielony, wys. 19 cm, szer. 14,5 cm

różga, papier czerwony, wys. 21 cm, szer. 15,5 cm

różga, papier brązowy, wys. 20 cm, szer. 14,5 cm

kwadrat, papier niebieski, wys. 18 cm, szer. 18 cm

3. Maria Zaręba, Rzeczyca

różga, papier czarny, wys. 20,5 cm, szer. 14 cm

różga, papier brązowy, wys. 20,5 cm, szer. 14,5 cm

różga, papier czarny, wys. 25 cm, szer. 17, 5 cm

różga, papier czarny, wys. 25 cm, szer. 16 cm

5. Zofia Pacan, Opoczno

square, green paper, dim. 20.5 × 20.5 cm

square, black paper, dim. 20 × 20 cm

6. Elżbieta Pokora-Domańska, Opoczno

square, black paper, dim. 21 × 21 cm

square, red paper, dim. 20 × 20 cm

7. Gabriela Rzepka, Bielowice

rod, blue paper, height 28 cm, width 17.5 cm

square, violet paper, dim. 24 × 24 cm

square, black paper, height 24.5 × 24.5 cm

8. Marianna Rzepka, Bielowice

rod, green paper, height 24.5 cm, width 17.5 cm

rod, black paper, height 25 cm, width 17.5 cm

square, violet paper, dim. 21.5 × 21.5 cm

9. Helena Wrzosek, Opoczno

square, black paper, dim. 27 × 27 cm

square, orange paper, dim. 27 × 27 cm

Rawa region

1. Aleksander Dutkiewicz, Inowłódz

rod, black paper, height 20.5 cm, width 14 cm

rod, black paper, height 21 cm, width 14.5 cm

rod, green paper, height 20.5 cm, width 14 cm

2. Genowefa Kosiacka-Bąk, Rzeczyca

rod, black paper, height 20 cm, width 14.5 cm

rod, green paper, height 19 cm, width 14.5 cm

rod, red paper, height 21 cm, width 15.5 cm

rod, brown paper, height 20 cm, width 14.5 cm

square, blue paper, height 18 cm, width 18 cm

3. Maria Zaręba, Rzeczyca

rod, black paper, height 20.5 cm, width 14 cm

rod, brown paper, height 20.5 cm, width 14.5 cm

rod, black paper, height 25 cm, width 17, 5 cm

rod, black paper, height 25 cm, width 16 cm

Sannickie

1. Jolanta Mikołajczyk, Sanniki

klapok, papier w wielu kolorach, wys. 47 cm, szer. 27 cm

kompozycja dwa *indory* i *zielko*, papier w wielu kolorach, brystol biały, wys. 29 cm, szer. 61 cm

2. Elżbieta Siedlarek, Sanniki

kompozycja dwa *koguty* i *zielko*, papier w wielu kolorach, brystol biały, wys. 21 cm, szer. 29 cm

przepiórka, papier w kilku kolorach, brystol oliwkowy, wys. 14 cm, szer. 10 cm

zielko, papier w kilku kolorach, wys. 10 cm, szer. 8 cm

zielko, papier czarny, wys. 11 cm, szer. 7 cm

3. Teresa Wojno, Gostynin

kompozycja dwa *indory* i *zielko*, papier w wielu kolorach, brystol écru, wys. 30 cm, szer. 42 cm

kompozycja dwa *koguty* i *zielko*, papier w wielu kolorach, brystol écru, wys. 30 cm, szer. 42 cm

4. Daniela Tomasik, Sanniki

kompozycja dwa *gotębie* i *zielko*, papier w kilku kolorach, brystol biały, wys. 21 cm, szer. 29,5 cm

kogut, papier w kilku kolorach, wym. 21 × 21 cm

kompozycja *przepiórka* i *zielko*, papier w kilku kolorach, brystol jasnioletowy, wys. 10 cm, szer. 14,5 cm

kompozycja *konik* i *zielko*, papier w kilku kolorach, brystol żółty, wys. 10 cm, szer. 14,5 cm

gotąb, papier w kilku kolorach, wys. 16 cm, szer. 16,5 cm

Sanniki region

1. Jolanta Mikołajczyk, Sanniki

"klapok", paper in many colours, height 47 cm, width 27 cm

composition: two *turkeys* and *"zielko"*, paper in many colours, white Bristol board, height 29 cm, width 61 cm

2. Elżbieta Siedlarek, Sanniki

composition: two *roosters* and *"zielko"*, paper in many colours, white Bristol board, height 21 cm, width 29 cm

quail, paper in several colours, olive Bristol board, height 14 cm, width 10 cm

"zielko", paper in several colours, height 10 cm, width 8 cm

"zielko", black paper, height 11 cm, width 7 cm

3. Teresa Wojno, Gostynin

composition" two *turkeys* and *"zielko"*, paper in many colours, écru Bristol board, height 30 cm, width 42 cm

composition: two *roosters* and *"zielko"*, paper in many colours, ecru Bristol board, height 30 cm, width 42 cm

4. Daniela Tomasik, Sanniki

composition: two *pigeons* and *"zielko"*, paper in several colours, white Bristol board, height 21 cm, width 29.5 cm

rooster, paper in several colours, dim. 21 × 21 cm

composition: *quail* and *"zielko"*, paper in several colours, light violet Bristol board, height 10 cm, width 14.5 cm

composition: *horse* and *"zielko"*, paper in several colours, yellow Bristol board, height 10 cm, width 14.5 cm

pigeon, paper in several colours, height 16 cm, width 16.5 cm

Sieradzkie

- 1. Kazimiera Balcerzak, Sieradz**
mazur, papier w kilku kolorach, wym. 20 × 20 cm
cacko, papier zielony, wym. 20 × 20 cm
różga (wirzba), papier w wielu kolorach,
wys. 41 cm, szer. 30 cm
mazur z ogonami, papier w kilku kolorach,
wys. 36 cm, szer. 24,4 cm
mazur z ogonami, papier, czarny, czerwony,
żółty, wys. 35 cm, szer. 23 cm
- 2. Halina Kaczmarek, Sieradz**
cacko, papier fioletowy, wym. 17 × 17 cm
cacko, papier pomarańczowy, wym. 18 × 18 cm
- 3. Janina Kędzierska, Sieradz**
mazur, papier fioletowy, żółty, czerwony,
wym. 19 × 19 cm
mazur, papier czerwony, żółty, czarny,
wym. 20 × 20 cm
mazur, papier zielony, żółty i czarny,
wym. 21 × 21 cm
mazur z ogonami, papier fioletowy, żółty, czer-
wony, wys. 51 cm, szer. 32,5 cm
- 4. Katarzyna Reszpondek, Sieradz**
mazur z ogonami, papier czarny, czerwony,
żółty, wys. 51 cm, szer. 31 cm
mazur z ogonami, papier czerwony, czarny,
żółty, wys. 49 cm, szer. 34 cm
cacko, papier granatowy, wym. 19,5 × 19,5 cm
mazur, papier fioletowy, żółty, pomarańczowy,
śr. 21 cm
- 5. Marianna Pawlak, Sieradz**
cacko, papier różowy, wym. 29 × 29 cm

Sieradz region

- 1. Kazimiera Balcerzak, Sieradz**
masurian, paper in several colours, dim. 20 × 20 cm
"cacko", green paper, dim. 20 × 20 cm
rod (willow tree), paper in many colours,
height 41 cm, width 30 cm
masurian with tails, paper in several colours,
height 36 cm, width 24.4 cm
masurian with tails, black, red, yellow paper,
height 35 cm, width 23 cm
- 2. Halina Kaczmarek, Sieradz**
"cacko", violet paper, dim. 17 × 17 cm
"cacko", orange paper, dim. 18 × 18 cm
- 3. Janina Kędzierska, Sieradz**
masurian, violet, yellow, red paper, dim. 19 × 19 cm
masurian, red, yellow, black paper, dim. 20 × 20 cm
masurian, green, yellow, black paper,
dim. 21 × 21 cm
masurian with tails, violet, yellow, red paper,
height 51 cm, width 32.5 cm
- 4. Katarzyna Reszpondek, Sieradz**
masurian with tails, black, red, yellow paper,
height 51 cm, width 31 cm
masurian with tails, red, black, yellow paper,
height 49 cm, width 34 cm
"cacko", navy blue paper, dim. 19.5 × 19.5 cm
masurian, violet, yellow, orange paper, dia. 21 cm
- 5. Marianna Pawlak, Sieradz**
"cacko", pink paper, dim. 29 × 29 cm

Żydowskie

1. Marta Gołąb, Kraków

„Mizrach”, papier biały, karton indygo, nóż,
wys. 65 cm, szer. 45 cm

„Mazel Tov”, papier, farby wodne, kredki,
tło wielobarwne, nóż, śr. 34 cm

„Pieśń nad pieśniami”, bibuła złota, kremowa,
nóż, śr. 33 cm

2. Monika Krajewska, Warszawa

„Od wschodu do zachodu słońca Pan będzie
chwalony”, papier, gwasz, tło granatowe,
nóż, wys. 39 cm, szer. 28 cm

„Siedem lamp i oczy Pana”, papier kremowy,
tło: bordo, granatowe, oliwkowe, nóż,
wys. 44,5 cm, 34, 5 cm

„Przed początkiem”, papier, tusz, ekolina,
tło wielobarwne, nóż, śr. 34 cm

„Dwie królowe”, papier czerwony, tło: papier
czerpany, nóż, wys. 29 cm, szer. 21 cm

„Przestrzegaj dnia szabat”, papier biały, gwasz,
tło granatowe, nóż, wys. 28 cm, szer. 20 cm

3. Karolina Lenda, Kraków

„Kadisz”, papier, farby wodne, nóż, wys. 43 cm,
szer. 70 cm

„Przemijanie”, papier czarny, nóż, wys. 46,5 cm,
szer. 27 cm

„Klepsydra”, papier, kredki, nóż, wys. 46,5 cm,
szer. 27 cm

4. Ira Obolski, Tel Aviv

„Blessing for the home”, skóra, atrament, złoto,
nóż, wys. 43,5 cm, szer. 68 cm

„Put me as a sea – upon your heart”, skóra,
atrament, nóż, wys. 35 cm, szer. 29,5 cm

książka z wycinankami „Had Gadia”, skó-
ra, atrament, złoto, farby wodne, nóż,
wym. 15 × 15 cm

Jewish paper cut-outs

1. Marta Gołąb, Kraków

„Mizrahi”, white paper, indigo card paper, knife,
height 65 cm, width 45 cm

„Mazel Tov”, paper, water colours, coloured
pencils, multi-coloured background, knife,
dia. 34 cm

„Song of songs”, golden tissue paper, cream,
knife, dia. 33 cm

2. Monika Krajewska, Warszawa

„The Lord will be praised from sunrise till
sunset”, paper, gouache, navy blue back-
ground, knife, height 39 cm, width 28 cm

„Seven lamps and Lord’s eyes”, cream paper,
background: claret, navy blue, olive, knife,
height 44.5 cm, 34, 5 cm

„Before the beginning”, paper, ink, ecolina,
multi-coloured background, knife, dia. 34 cm

„Two queens”, red paper, background: hand-
made paper, knife, height 29 cm, width 21 cm

„Observe the Shabbat”, white paper, gouache,
navy blue background, knife, height 28 cm,
width 20 cm

3. Karolina Lenda, Kraków

„Kaddish”, paper, water colours, knife,
height 43 cm, width 70 cm

„Passing of time”, black paper, knife,
height 46.5 cm, width 27 cm

„Hourglass”, paper, coloured pencils, knife,
height 46.5 cm, width 27 cm

4. Ira Obolski, Tel Aviv

„Blessing for the home”, leather, ink, gold,
knife, height 43.5 cm, width 68 cm

„Put me as a sea – upon your heart”, leather,
ink, knife, height 35 cm, width 29.5 cm
book with cut-outs „Had Gadia”, leather, ink,
gold, water colours, knife, dim. 15 × 15 cm

5. Ayala Ophir, Ofra, Izrael

- „Stwórz, o Boże, we mnie serce czyste...”,
papier, farby wodne, nóż, wys. 21 cm,
szer. 24,5 cm
- „Jeruzalem, jeśli zapomnę o tobie...”, papier,
farby wodne, nóż, wys. 23 cm, szer. 23,5 cm
- „Dziękujcie Panu, bo jest dobry...”, papier, farby
wodne, nóż, wym. 24 × 24 cm
- „I uczynią Mi święty przybytek...”, papier, farby
wodne, wym. 29,5 × 29,5 cm

Inspiracje

1. Zygmunt Chojnacki, Warszawa

- „Kompozycja”, szary papier, tło czarne, nóż,
wym. 24,5 × 24, 5 cm

2. Dorota Kędzior, Łódź

- „Jest ten”, inspiracja wycinanką żydowską,
papier biały, czarny, nóż, wys. 52 cm,
szer. 29,5 cm
- inspiracja wycinanką łowicką, papier w wielu
kolorach, nóż, wybijak, wym. 50 × 50 cm
- mazur z ogonami*, inspiracja wycinanką sieradz-
ką, papier czarny, czerwony, biały, nóż,
wys. 54 cm, szer. 17 cm
- „Pieśń nad pieśniami”, inspiracja wycinanką
żydowską, papier biały, tło granatowe, nóż,
wys. 36 cm, szer. 36 cm

3. Zofia Tomeczek, Jastrzębie Zdrój

- „Drzewo życia”, papier czarny, tło białe,
wys. 64 cm, szer. 42 cm
- „Rajskie ptaki”, papier czarny, tło écru,
wys. 69 cm, szer. 47,5 cm
- „Pawie”, papier czarny, tło białe, wys. 29 cm,
szer. 21 cm
- „Gołąbki”, papier czarny, tło écru, wys. 42 cm,
szer. 29 cm

5. Ayala Ophir, Ofra, Israel

- “Create, o Lord, a pure heart in me...”,
paper, water colours, knife, height 21 cm,
width 24.5 cm
- “Jerusalem, if I ever forget you...”, paper, water
colours, knife, height 23 cm, width 23.5 cm
- “Thank Lord because He is good...”, paper,
water colours, knife, dim. 24 × 24 cm
- “They will make a holy place for me...”, paper,
water colours, dim. 29.5 × 29.5 cm

Inspirations

1. Zygmunt Chojnicki, Warsaw

- “Composition”, grey paper, black background,
knife, dim. 24.5 × 24, 5 cm

2. Dorota Kędzior, Łódź

- “He is”, inspiration from Jewish cut-outs, white
and black paper, knife, height 52 cm,
width 29.5 cm
- inspiration with cut-outs from Łowicz, paper
in many colours, knife, chisel, dim. 50 × 50 cm
- masurian with tails*, inspiration with cut-outs
from Sieradz, black, red, white paper, knife,
height 54 cm, width 17 cm
- “Song of Songs”, inspiration with Jewish cut-
outs, white paper, navy blue background,
knife, height 36 cm, width 36 cm

3. Zofia Tomeczek, Jastrzębie Zdrój

- “Tree of Life”, black paper, white background,
height 64 cm, width 42 cm
- “Birds of Paradise”, black paper, ecru back-
ground, height 69 cm, width 47.5 cm
- “Peacocks”, black paper, white background,
height 29 cm, width 21 cm
- “Pigeons”, black paper, ecru background,
height 42 cm, width 29 cm

4. Agata Seweryn, Kraków

fajerka, papier biały, tło bordo, nóż, wys. 37 cm, szer. 26,5 cm

„Ogród zalipiański”, inspiracja ludowym haftem krakowskim, papier biały, tło czerwone, nóż, wys. 45 cm, szer. 30 cm

„Ogród krakowski”, inspiracja ludowym haftem krakowskim, papier w kilku kolorach, tło zielone, nóż, wys. 45,5 cm, szer. 35,5 cm

4. Agata Seweryn, Kraków

“fajerka”, white paper, claret background, knife, height 37 cm, width 26.5 cm

“Garden in Zalipie”, inspiration with folk embroidery from Kraków, white paper, red background, knife, height 45 cm, width 30 cm

“Garden in Kraków”, inspiration with folk embroidery from Kraków, paper in several colours, green background, knife, height 45.5 cm, width 35.5 cm

Uczestnicy konkursu

The participants of the contest

Kazimiera Balcerzak, Sieradz
Helena Bednarczyk, Opoczno
Halina Benderz, Bielowice
Wiesława Bogdańska, Bielowice
Stefania Borkowska, Boczki Chefmońskie
Maria Ciechańska, Łódź
Zygmunt Chojnacki, Warszawa
Maria Chrostek, Tatary
Stanisława Dawid, Strzałki
Bożena Dulnikiewicz, Bielowice
Aleksander Dutkiewicz, Inowłódz
Maria Gleń, Krasnystaw
Marta Gołąb, Kraków
Janina Jaksina, Kadzidło
Halina Kaczmarek, Sieradz
Czesława Kaczyńska, Kadzidło
Janina Kędzierska, Sieradz
Dorota Kędzior, Łódź
Marianna Knop, Wola Załężna
Genowefa Kosiacka-Bąk, Rzeczyca
Lucyna Kozłowska, Skarżysko Kamienna
Monika Krajewska, Warszawa
Regina Kusal, Opatów
Karolina Lenda, Kraków
Czesława Marchewka, Kadzidło

Stanisława Mąka, Rozdzałów
Jolanta Mikołajczyk, Sanniki
Apolonia Nowak, Kadzidło
Ira Obolski, Tel Aviv
Ayala Ophir, Ofra, Izrael
Aleksandra Oślicka, Kadzidło
Genowefa Pabich, Kadzidło
Zofia Pacan, Opoczno
Marianna Pawlak, Sieradz
Elżbieta Pokora-Domańska, Opoczno
Roman Prószyński, Terpentyna
Katarzyna Reszpondek, Sieradz
Stanisław Jan Ropiak, Myszyniec
Gabriela Rzepka, Bielowice
Marianna Rzepka, Bielowice
Zofia Samul, Łyse
Agata Seweryn, Kraków
Elżbieta Siedlarek, Sanniki
Lilia Sola, Puławy
Maria Stachnał, Łowicz
Zofia Tomeczek, Jastrzębie Zdrój
Beata Wereszczyńska, Łuków
Teresa Wojno, Gostynin
Helena Wrzosek, Opoczno
Maria Zaręba, Rzeczyca

Bibliografia

- Błachowski Aleksander, *Polska wycinanka ludowa*, Muzeum Etnograficzne w Toruniu, Toruń 1986.
- Czajkowski Jerzy, *Wycinanki kielecko-radomskie*, „Polska Sztuka Ludowa”, nr 4–5, R. X 1956.
- Frenkel Giza, *Wycinanka żydowska*, „Polska Sztuka Ludowa”, 1965, nr 3, s. 135–146.
- Goldberg-Mulkiewicz Olga, *Współczesne przemiany tradycyjnej wycinanki żydowskiej*, PSL, R. 41, 1987, nr 1–4, s. 91–96.
- Goldberg-Mulkiewicz Olga, *Wycinanka żydowska*, [w:] *Wycinanka Chińska, Polska, Żydowska. Sztuka umierająca – sztuka żywa*, Muzeum w Łowiczu, Łowicz 2010, s. 7–9.
- Grabowski Józef, *Wycinanka ludowa*, Wydawnictwo „Sztuka”, Warszawa 1955.
- Krajewska Monika, *Wycinanka żydowska – obraz a słowo*, [w:] *Wycinanka Chińska, Polska, Żydowska. Sztuka umierająca – sztuka żywa*, Muzeum w Łowiczu, Łowicz 2010, s. 11–13.
- Miszczyńska Elżbieta, *Sztuka ludowa ziemi łowickiej*, Urząd Miejski w Łowiczu.
- Samsel Maria, *Wycinanka kurpiowska*, Ostrołęka 2002.
- Zakrzewski Adam, *Z Puszczy Zielonej. Materiały do etnografii polskiej*, „Wisła”, t. 1, 1888.

Bibliography

- Błachowski Aleksander, *Polska wycinanka ludowa (Polish folk paper cut-outs)*, Ethnographic Museum in Toruń, Toruń 1986, p. 39.
- Czajkowski Jerzy, *Wycinanki kielecko-radomskie (Paper cut-outs from Kielce and Radom)*, „Polska Sztuka Ludowa” (“Polish Folk Art”), No. 4–5, vol. X 1956.
- Frenkel Giza, *Wycinanka żydowska (Jewish paper cut-outs)*, „Polska Sztuka Ludowa” (“Polish Folk Art”), 1965, No. 3, p. 135–146.
- Goldberg-Mulkiewicz Olga, *Współczesne przemiany tradycyjnej wycinanki żydowskiej (Contemporary transformations in traditional Jewish paper cut-outs)*, PSL, vol. 41, 1987, No. 1–4, p. 91–96.
- Goldberg-Mulkiewicz Olga, *Wycinanka żydowska (Jewish Paper Cut-outs)*, [in:] *Wycinanka Chińska, Polska, Żydowska. Sztuka umierająca – sztuka żywa (Chinese, Polish, Jewish Paper Cuts. Dying arts – living art)*, Museum in Łowicz, Łowicz 2010, p. 7–9.
- Grabowski Józef, *Wycinanka ludowa (Folk paper cut-outs)*, Publishing House “Sztuka”, Warszawa 1955.
- Krajewska Monika, *Wycinanka żydowska – obraz a słowo (Jewish paper cut-outs – picture vs. Word)*, [in:] *Wycinanka Chińska, Polska, Żydowska. Sztuka umierająca – sztuka żywa (Chinese, Polish, Jewish Paper Cuts. Dying arts – living art)*, Museum in Łowicz, Łowicz 2010, p. 11–13.
- Miszczyńska Elżbieta, *Folk art in the Łowicz*, City of Łowicz, Łowicz.
- Samsel Maria, *Wycinanka kurpiowska (Paper cut-outs from Kurpie)*, Ostrołęka 2002, p. 5.
- Zakrzewski Adam, *Z Puszczy Zielonej. Materiały do etnografii polskiej (From the Green Forest. Materials for Polish ethnography)*, “Wisła” (“Vistula”), vol. 1, 1888, p. 596.

Regionalny Ośrodek Kultury
w Częstochowie

CYKNIEMALOWANY
Muzeum Wieczny Tułacz

 Żydowski Instytut Historyczny
im. Emanuela Ringelbluma

ŻIH
www.jhi.pl